

JÄMSÄN KAUPUNKI

PIELUKKANIEMEN ALUE

ASEMAKAAVAMUUTOS

SELOSTUS 16.9.2011.

AIRIX Ympäristö Oy
PL 453
33101 Tampere
Puhelin 010 2414 000
Telefax 010 2414 001

www.airix.fi

Toimistot: Turku,
Tampere, Espoo ja Oulu

AIRIX Ympäristö
FMC GROUP

2010-2011
E23990

SELOSTUS

JÄMSÄ, KÖNKKÖLÄ ASEMAKAAVA – JA MUUTOS

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

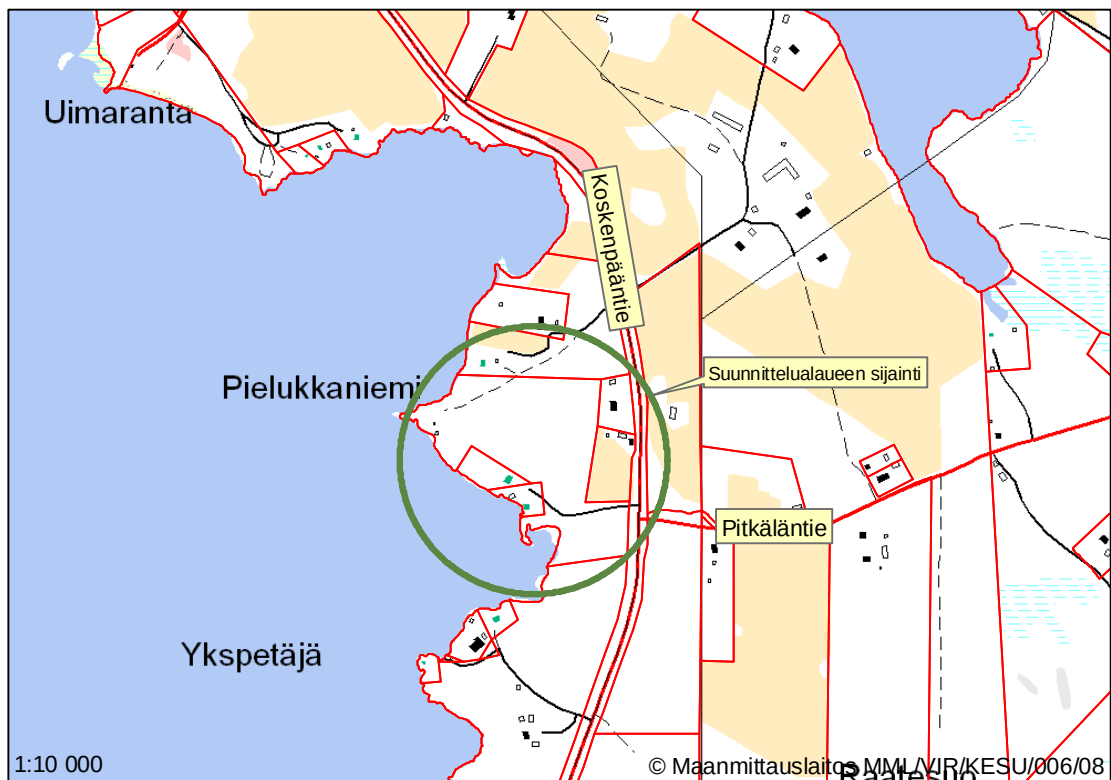
1.1. Tunnistetiedot

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Asemakaavan muutos koskee osaa Jämsän kaupungissa sijaitsevassa kaupunginosassa 206 (Haavisto) yksityisen omistamasta tilasta KT 182-431-1-119 (Riituniemi) sekä tiloja 1:16, 1:53 ja 1:77.

1.2. Kaava-alueen sijainti

Alue sijaitsee noin 6 kilometriä Jämsänkosken taajaman keskustasta pohjoiseen rajautuen idässä Koskenpääntiehen ja lännessä Kankarisveteen.

Kartta 1. Suunnittelualueen sijainti

Kaavan vireilletulosta ilmoitettiin 23.3.2010 päivätyssä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Jämsän kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan ____päivänä ____kuuta 201__§____.

1.3. SISÄLLYSLUETTELO

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	3
1.1. TUNNISTETIEDOT	3
1.2. KAAVA-ALUEEN SIJAINTI.....	3
1.3. SISÄLLYSLUETTELO	4
1.4. LUETTELO LIITEASIAKIRJOISTA	5
1.5. KAAVAN TARKOITUS	5
2. TIIVISTELMÄ	5
2.1. KAAVAPROSESSIN VAIHEET	5
2.2. ASEMAKAAVA.....	5
2.3. ASEMAKAAVAN TOTEUTTAMINEN	5
3. LÄHTÖKOHDAT	6
3.1. SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA.....	6
3.1.1. Alueen yleiskuvaus	6
3.1.2. Rakennettu ympäristö.....	8
3.1.3. Maanomistus.....	9
3.2. SUUNNITTELUTILANNE	9
3.2.1. Kaava-alueetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset.....	9
4. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET.....	11
4.1. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN TARVE	11
4.2. SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN JA SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET.....	11
4.3. OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ.....	11
4.3.1. Osalliset	11
4.3.2. Vireilletulo	11
4.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	11
4.4. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET	12
4.4.1. Lähtökohhta-aineiston antamat tavoitteet.....	12
4.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen.....	12
4.5. ASEMAKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT JA NIIDEN VAIKUTUKSET.....	12
4.5.1. Laaditut luonnosvaihtoehdot.....	12
4.5.2. Selvitettävät vaikutukset	13
4.5.3. Suunnitteluvaiheen käsittelyt ja päätökset.....	13
4.6. YLEISKAAVALLINEN TARKASTELU.....	14
5. ASEMAKAAVAN KUVAUS	15
5.1. KAAVAN RAKENNE	15
5.1.1. Palvelut	15
5.2. YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	15
5.3. ALUEVARAUKSET	15
5.3.1. Muut alueet	15
5.4. KAAVAN VAIKUTUKSET	16
5.4.1. Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen	16
5.5. YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT	17
5.6. KAAVAMERKINNÄT JA MÄÄRÄYKSET	17
5.7. NIMISTÖ	17
6. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS.....	17

1.4. Luettelo liiteasiakirjoista

LIITE 1	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
LIITE 2	Luontoselvitys
LIITE 3	Muinaisjäännösinventointi
LIITE 4	Havainnekuva
LIITE 5	Luonnosvaiheen kuuleminen
~~LIITE 6~~	~~Ehdotusvaiheen kuuleminen~~
LIITE 7	Rakennustapaohjeet
LIITE 8	Tilastotietojen seurantalomake
LIITE 9	Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja perinnemaisemien päivitys- ja täydennysinventointi 2004-2005

1.5. Kaavan tarkoitus

Tavoitteena on kaavoittaa suunnittelualueelle pientalorakentamiseen tarkoitettuja rakennuspaikkoja.

Alueelta on liikenneyhteys Koskenpääntielle. Kunnalliset vesi- ja viemärijohdot kulkevat Koskenpääntien varressa suunnittelualueen läpi.

2. TIIVISTELMÄ

2.1. Kaavaprosessin vaiheet

Suunnittelualueen kiinteistöomistaja on 26.11.2009 päivätyllä kirjeellä tehnyt aloitteen asemakaavan laatimiseksi. Kaavoituksen käynnistämisestä päätti tekninen lautakunta 28.1.2010 § 4. Kaavan vireilletulosta ilmoitettiin 23.3.2010 päivätyssä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Kaavaluonnos oli nähtävillä 27.12.2010-26.1.2011 välisen ajan. Kaavaluonnoksesta jätettiin kolme lausuntoa. Kaavaehdotus oli nähtävillä 27.4.-26.5.2011, jonka aikana siitä jätettiin kaksi lausuntoa, joista toisessa oli huomautettavaa.

2.2. Asemakaava

Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on 6,28 hehtaaria. Luonnoksessa on esitetty kahdeksan uutta pientalotonttia. Tonttien kokonaismäärä on 11.

Uusien pientalotonttien pinta-alat vaihtelevat 1840 m²:n ja 3630 m²:n välillä ja tonttitehokkuus on 0,25. Asemakaavalla on osoitettu: Erillispientalojen korttelialuetta AO, lähivirkistysaluetta VL ja uimaranta-aluetta VV sekä metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja MY ja katualue.

2.3. Asemakaavan toteuttaminen

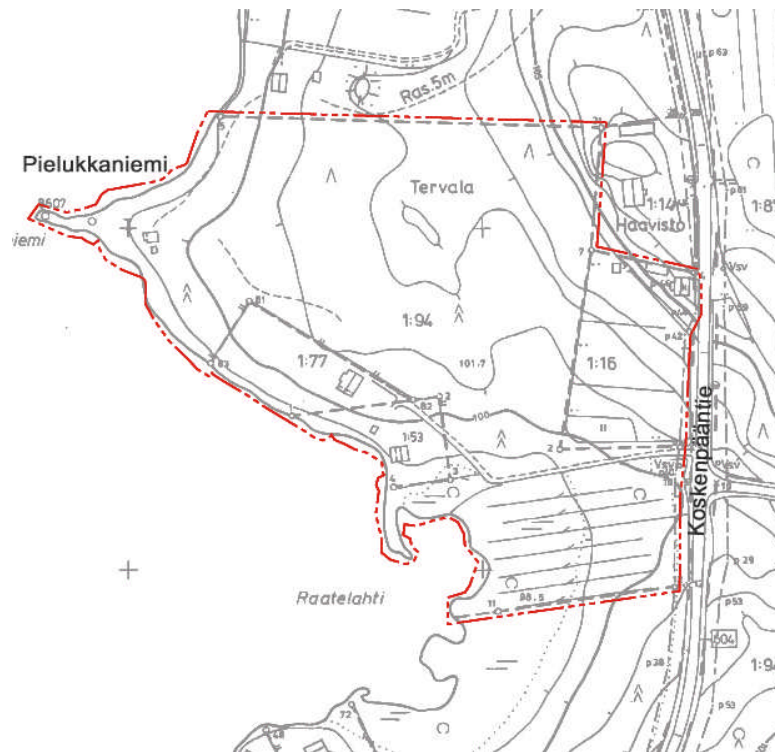
Alue voidaan toteuttaa kaavan lainvoimaiseksi kuuluttamisen jälkeen.

3. LÄHTÖKOHDAT

3.1. Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1. Alueen yleiskuvaus

Alue sijaitsee noin 6 kilometriä Jämsänkosken taajaman keskustasta pohjoiseen rajautuen idässä Koskenpääntiehen ja lännessä Kankarisveteen. Lähiympäristö on pelto- ja metsämaisemaa, joka avautuu paikoin järvinäkymille.

Kartta 2. Suunnittelualueen rajaus.

Luonto

Suunnittelualue on pääosin viljelyksessä olevaa peltoa ja havupuuvältaista sekametsää sekä kuusimetsää. Järveltä suunnasta puusto näyttää yhtenäiseltä. Suunnittelualueen itäosa on nuorta kuusitaimikkoa, jonka seassa kasvaa koivun ja pihlajan taimia. Suunnittelualueen keskiosan mustikkatyyppin tuoreella kankaalla kasvaa kookkaampia puita, kuusia, koivuja, haapoja ja mäntyjä. Rantavyöhyke on kallioinen niemi, jossa kasvaa mäntyjä. Alueen lounais- ja eteläosan Raatelahden ympäristö on hiirenporras-käenkaalityypin keskiravinteista kosteaa lehtoa. Tarkempi kuvaus alueen luonnosta on liitteen 2 luontoselvityksessä.

Maaperältään rannan puoleinen osa alueesta on hienojakoista maalajia ja tien puoleinen osa sekalajitteista maalajia.

Maisema: Haaviston maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Suunnittelualue on osa laajempaa Haaviston maisemallisesti arvokasta maisema- aluetta, joka on inventoitu vuonna 1995 ja uudelleen päivitysinventoitu on tehty vuosina 2004-2005 (Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden

ja perinnemaisemien päivitys- ja täydennysinventointi 2004-2005). Haaviston kylä on muotoutunut kolmesta pienestä Jämsänjoen latvavesien kylästä, jotka ovat olleet olemassa jo 1500-luvulla. Haavisto sijaitsee Jämsänkosken keskustasta pohjoiseen vesistöjen välisellä kapealla maakannaksella. Maisema on loivasti kumpuilevaa maastoa vesistöjen ja rantapeltöjen ympärillä. Kyläalueelle tyypillisiä ovat lehdot, jotka reunustavat peltöjä, sekä pitkähäköt ladot. Suunnittelualue on osittain peltöä, jonka lähellä on alueelle ominaisesti lehtometsikkö kulttuurivaikutteisine kasveineen. Suunnittelualueen vanhempi rakennuskanta sijoittuu Koskenpääntien varteen.

Inventoinnissa Haaviston maisema-alue kuuluu luokkaan M, maisemamaakunnalle tyypilliseen alueeseen. Merkintä sisältää yleensä maiseman solmukohtia, joissa useat piirteet kohtaavat. Kulttuuripiirteiltään alueella on pitkä kulttuurihistoria. Vanhaa rakennuskantaa on säilynyt, mutta eheys on osittain kärsinyt. Maataloutta harjoitetaan kuitenkin vielä ainakin tärkeimmillä peltöalueilla ja kylästä löytyy joitain palveluita tai kylätoimintaa. Maisemakuva on yksipuolistunut, mutta pääpiirteissään maisema on säilynyt avoimena maaseutumaisena.

Kuva vasemmalla: Suunnittelualueen itäosa rajautuu Koskenpääntiehen.

Kuva oikealla: Osa alueen puustosta on nuorta.

Kuva vasemmalla: Alueen keskiosassa on kuusimetsää.

Kuva oikealla: Suunnittelualueen länsireuna rajautuu Kankarisveteen.

Vesistöt ja vesitalous

Alueen pintavedet kulkeutuvat länteen ja lounaaseen laskevan maaston sekä suunnittelualueen eteläosassa sijaitsevan ojan kautta Kankarisveteen.

Arvokkaat luontokohteet

Suunnittelualueelta on laadittu luontoselvitys Pielukkaniemi, Jämsän kaupunki luontokartoittaja Marika Vahekosken toimesta vuonna 2010. Selvitysalueelta ei löytynyt merkkejä liito-oravasta, eikä alueelta myöskään löytynyt valtakunnallisesti äärimmäisen uhanalaisia, erittäin uhanalaisia tai vaarantuneita kasveja. Alueen lounais- ja eteläosassa on hiirenporras-käenkaalityypin keskiravinteinen kostea lehto, joka on luonnontilaisen kaltainen ja luonnonarvoiltaan suositeltava säilytettäväksi.

Ympäristön suojelu ja ympäristöhäiriöt

Kaava-alueella ympäristöhäiriöt ovat vähäisiä, sillä Koskenpääntie ei ole vilkasliikenteinen.

3.1.2. Rakennettu ympäristö

Yhdyskuntarakenne

Alue on osa kylämaisemaa.

Kaava-alueen luoteisosan kautta kulkee vesi- ja viemäriverkostot.

Liikenne

Suunnittelualue rajoittuu Koskenpääntiehen.

Rakennuskanta

Koskenpääntien länsipuolella on suunnittelualueella vaaleaksi rapattu pientalo, joka on rakennettu 1950-luvun jälleenrakennuskauden tyyliä. Pihapiirin pohjoispuolella on Haaviston entinen alakoulu ja kirjasto vuodelta 1936. Alun perin kouluksi rakennettu, sen jälkeen kirjastoksi muutettu ja lopulta asuinkäyttöön otettu hirsirunkoinen rakennus on julkisivultaan keltaiseksi maalattu. Hyvin ominaispiirteensä säilyttänyt rakennus on arkkitehtonisesti, rakennushistoriallisesti ja paikallisesti merkittävä.

Pielukkaniemen lounaisrannalla on myös kaksi lomakäytössä olevaa puurakenteista loma-asuntoa. Samoin Pielukkaniemen kärjen läheisyydessä on pieni kevytrakenteinen rakennus sekä vaja vapaa-ajan käyttöön.

Kuva vasemmalla: Koskenpääntien varressa oleva 1950-luvulla rakennettu pientalo ulkorakennuksineen.

Kuva oikealla: Haaviston entinen alakoulu- ja kirjastorakennus sijaitsee suunnittelualueen koillispuolella. Rakennus edustaa 1930-luvun klassismia, ja se on säilyttänyt hyvin ominaispiirteitään.

Kuva vasemmalla: Pielukkaniemen länsirannalla sijaitseva pieni rakennus ja vaja.

Kuva oikealla: Suunnittelualueen lounaisosassa on kaksi loma-asuntoa, jotka jäävät kasvillisuuden taakse.

Kiinteät muinaisjäännökset

Mikroliitti Oy suoritti suunnittelualueella syksyn 2010 aikana maastokartoituksen mahdollisten muinaisjäännösten varalta. Muinaisjäännösinventoinnin raportissa 7.12.2010 todetaan, ettei merkkejä muinaisjäännöksistä kuitenkaan havaittu. (Poutiainen, H., Jussila, T., Jämsä, Pielukkaniemi, Muinaisjäännösinventointi 2010. Mikroliitti Oy).

3.1.3. Maanomistus

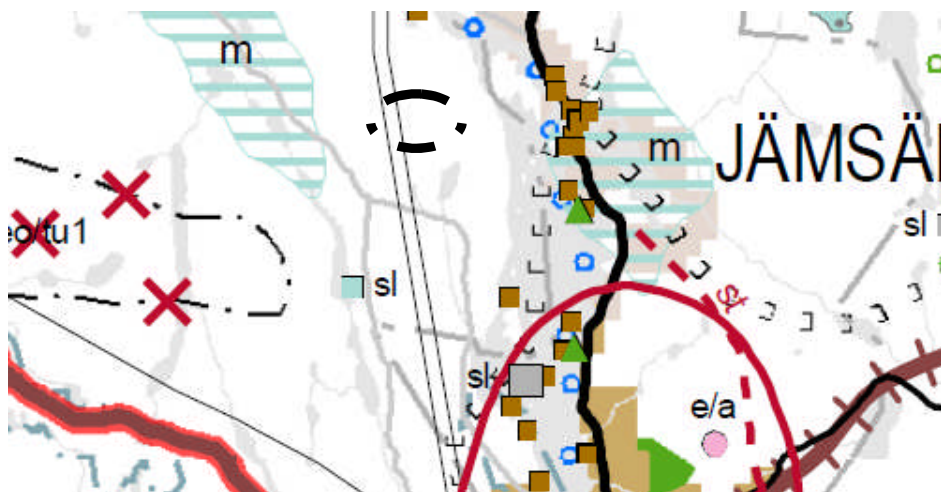
Kaava-alue on yksityisen omistuksessa.

3.2. Suunnittelutilanne

3.2.1. Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

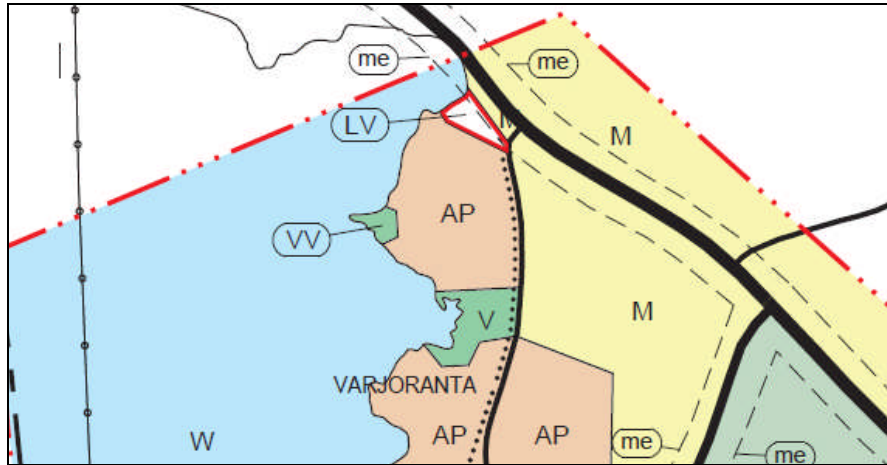
Maakuntakaava

Ympäristöministeriö on vahvistanut Keski-Suomen maakuntakaavan 14.4.2009 ja se on tullut lainvoimaiseksi 10.12.2009. Maakuntakaavassa alueella ei ole aluevaraus- tai kohdemerkintöjä. Suunnittelualue sisältyy maakunnallisesti arvokkaaseen Haaviston maisema-alueeseen (m).

Yleiskaava

Jämsänkosken taajamayleiskaavan on Jämsänkosken kaupunginvaltuusto hyväksynyt 19.12.1994. Yleiskaava on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena oikeusvaikutuksettomana yleiskaavana. Suunnittelualue on yleiskaavassa Pientalovaltaista asuntoaluetta (AP), Uimaranta-aluetta (VV) sekä Virkistysaluetta (V). Alue rajautuu Sovijärven yleiskaava-alueeseen.

Ote Jämsänkosken taajamayleiskaavasta

Asemakaava

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Rakennusjärjestys

Jämsän kaupungin rakennusjärjestys on astunut voimaan 1.2.2002.

Rakennuskielto

Alueella ei ole voimassa olevia rakennus- tai toimenpidekieltoja.

Suojelupäätökset

Alueella ei ole suojelupäätöksiä.

Pohjakartta

Kaava-alueen pohjakarttaa on ajantasaistettu kaupungin toimesta.

Alueelle laaditut muut suunnitelmat, selvitykset ja inventoinnit

- Laaja kohderaportti. Jämsän täydennysinventointi. Keski-Suomen museo. 2009.
- Maaperäkartta 1:20 000. Geologian tutkimuskeskus.
- Luontoselvitys, Luontopalvelu Kraakku, 2010.
- Tiesuunnitelmat
- Muinaisjäännösinventointi, Mikrolitti Oy, 7.12.2010.
- Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja perinnemaisemien päivitys- ja täydennysinventointi 2004-2005. Maija Mussaari, Mervi Koskinen, Liisa Horppila-Jämsä. Keski-Suomen museo 2005.
- Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet. Keski-Suomen liiton julkaisu B 61. 1996.
- Sovijärven rantaosayleiskaava 2009.

4. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1. Asemakaavan suunnittelun tarve

Hanke vastaa tilan 431-1-117 omistajan tekemää aloitetta.

4.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Suunnittelualueen kiinteistöomistaja on 26.11.2009 päivätyllä kirjeellä tehnyt aloitteen asemakaavan laatimiseksi. Kaavansuunnittelijaksi tarjouskilpailun tuloksena valittiin AIRIX Ympäristö Oy.

4.3. Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1. Osalliset

Osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin asemakaavan muutos saattaa huomattavasti vaikuttaa. Suunnittelun osallisia ovat:

- vaikutusalueen asukkaat ja maanomistajat
- Keski-Suomen liitto
- Keski-Suomen ELY-keskus
- Keski-Suomen museo
- Keski-Suomen pelastuslaitos
- Verkko- ja energiayhtöt
- kaupungin hallintokunnat

4.3.2. Vireilletulo

Kaavoituksen käynnistämisestä päätti tekninen lautakunta 28.1.2010 § 4. Vireilletulosta tiedotetaan samalla kun tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolosta.

4.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Kuulemisesta tiedotetaan Jämsän seutu -sanomalehdessä ja kaupungin ilmoitustaululla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävänä Jämsän kaupungin kotisivuilla sekä kaupungintalolla tutustumista varten. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa voidaan tarvittaessa täydentää kaavatyön kuluessa. Hankkeen alkuvaiheessa on pidetty aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu.

Luonnos pidettiin nähtävillä yhdessä osallistumis- ja arviointisuunnitelman kanssa 27.12.2010–26.1.2011. Luonnos oli nähtävillä Jämsän kaupungintalon 3. kerroksessa yhdyskuntatoimen tiloissa sekä kaupungin verkkosivuilla.

Yhteenveto kuulemisesta on liitteessä 5 (LIITE 5).

Ehdotus asemakaavaksi asetettiin nähtäville 30 päivän ajaksi. Ehdotuksesta lausunnon jättivät Keski-Suomen ELY-keskus ja Keski-Suomen liitto. ELY-keskus viittaa lausunnossaan aikaisempaan lausuntoon, jossa Haaviston kulttuurimaiseman inventointitiedot tulee täydentää selostukseen. Lisäksi pohjakartan hyväksymismerkinnät tulee lisätä kaavakarttaan. Ehdotuksesta ei ollut muuta huomauttamista.

4.4. Asemakaavan tavoitteet

4.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Tavoitteena kaavoittaa pientalorakentamiseen tarkoitettuja rakennuspaikkoja, ja hyödyntää olemassa olevaa kunnallistekniikkaa.

4.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen

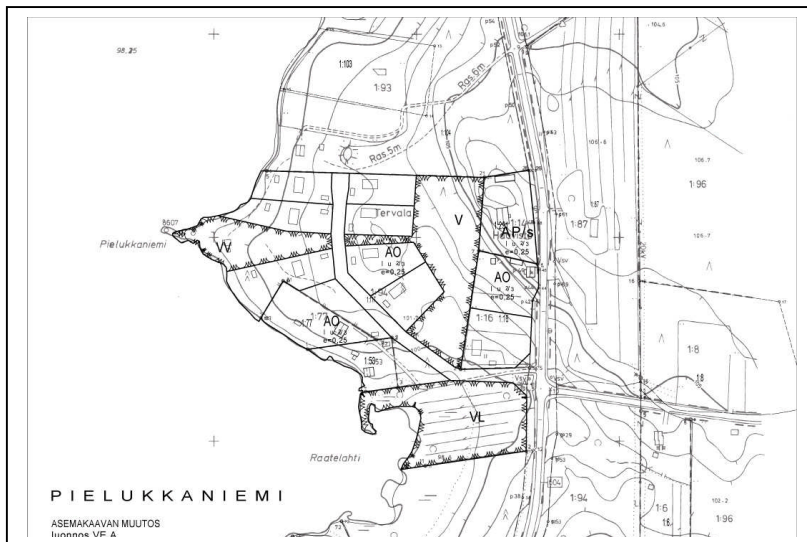
Luonnosvaiheen kuulemisen perusteella kaavaan tehtiin tarkennuksia: Kostealehtoalue osoitettiin MY merkinnällä. Alueella ollut ohjeellinen venevalkama siirrettiin pohjoisemmaksi. Haaviston maisema-alue osoitettiin ma -aluerajauksella. VL määräystä ja autopaikkamääräystä tarkennettiin. Kaavaan liitettiin erilliset rakennustapaohjeet.

4.5. Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

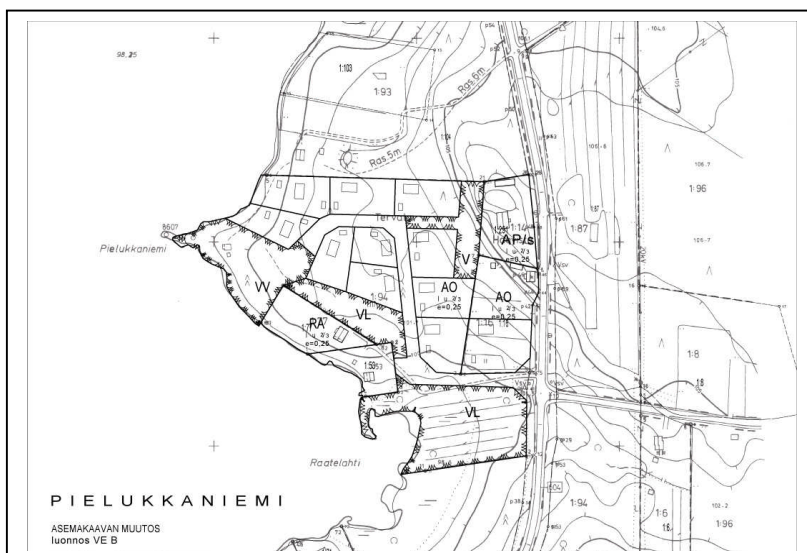
4.5.1. Laaditut luonnosvaihtoehdot

Alueelta laadittiin kolme alustavaa luonnosvaihtoehtoa, joissa tutkittiin tonttien sijoittumista ja lukumäärää sekä katuyhteyksien järjestämistä Pielukkaniemeen. Vaihtoehdoissa A ja C oli kahdeksan uutta pientalotonttia ja vaihtoehdossa B oli 11. Vaihtoehdoissa osoitettiin erillispientalojen korttelialuetta AO, asuinpientalojen korttelialuetta AP, lähivirkistysaluetta VL ja uimaranta-aluetta VV. Vaihtoehdoissa A ja C osoitettiin myös loma-asuntojen korttelialuetta RA. Alustavista luonnoksista valittiin vaihtoehto A, johon tehtiin korjauksia osallisten ja tilaajalta saatujen kommenttien perusteella. Alustavasta luonnoksesta rajattiin myös Haaviston entisen alakoulun ja kirjaston tontti pois maanomistajan vastustuksen vuoksi.

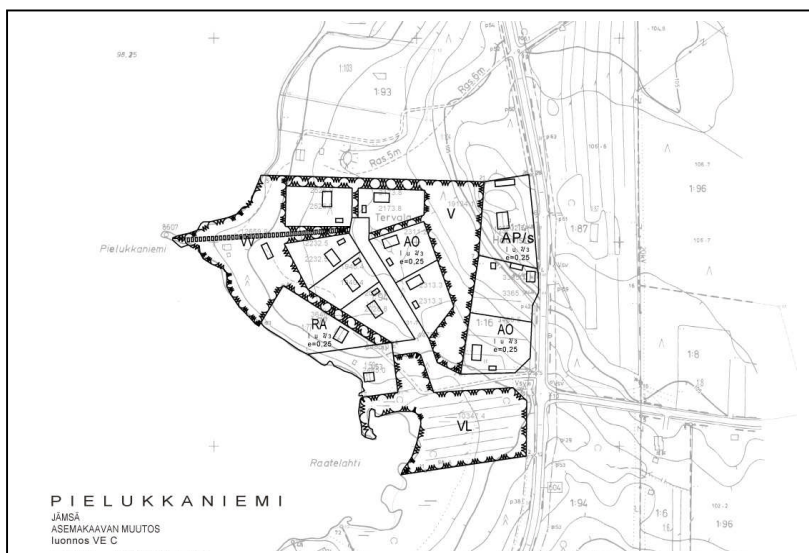
Varsinaisesta luonnoksesta saadun palautteen pohjalta valmistellaan asemakaavaehdotus.

Vaihtoehto A.

Vaihtoehto B.

Vaihtoehto C.

4.5.2. Selvitettävät vaikutukset

Kaavatyön aikana arvioidaan kaavan vaikutuksia osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti.

4.5.3. Suunnitteluvaiheen käsittelyt ja päätökset

Luottamus elin	Suunnitteluvaihe	Pvm	Päätös
Tekn. Itk	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	25.11.2010 § 109	Osallistumis- ja arviointisuunnitelman hyväksyminen
Tekn. Itk	Kaavaluonnos	25.11.2010 § 109	Päätös valmisteluaineiston ja luonnoksen nähtävilleasettamisesta
Khall	Kaavaehdotus	11.4.2011 § 98	Päätös ehdotuksen nähtävilleasettamisesta.

--	--	--	--

4.6. Yleiskaavallinen tarkastelu

Alueella voimassa oleva taajamayleiskaava ei ole oikeusvaikutteinen yleiskaava, joten hanketta on verrattava osayleiskaavan lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksiin. Arviointi suoritetaan käymällä läpi maankäyttö- ja rakennuslaissa esitetyt yleiskaavan sisältövaatimukset ja arvioimalla niiden toteutuminen suunnittelualueella (MRL 39§, 2. momentti kohdat 1-9).

MRL 39.2 § kohta 1: Yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;

Alue on pääasiassa uudisrakennuskohde. Rakentaminen on kokonaisuutena melko väljää. Alueelle rakennetaan katuverkko ja keskitetty kunnallistekniikka. Pääliikenneverkko on alueen itäreunassa.

MRL 39.2 § kohta 2: Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;

Hanke hyödyntää Koskenpääntien reunassa olevaa kunnallistekniikkaa, mutta muuten kyseessä on uudisrakennuskohde, jota varten rakennetaan katuyhteys ja vesihuolto.

MRL 39.2 § kohta 3: Asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;

Hanke lisää pientaloja alueella. Alue tukeutuu lähinnä Jämsänkosken taajaman palveluihin.

MRL 39.2 § kohta 4: Mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;

Alue liittyy Koskenpääntiehen. Maantien viereen on suunniteltu kevyenliikenteen väylä. Väylää ei toistaiseksi ole toteutettu. Alueella voidaan hyödyntää Jämsänkosken ja Koskenpään välistä linja-autoyhteyttä. Energia- ja jätehuolto on ratkaistava paikallisesti.

MRL 39.2 § kohta 5: Mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;

Kaavan tavoitteena on viihtyisä pientaloalue, jossa virkistysmahdollisuudet ja luonto ovat helposti saavutettavissa.

MRL 39.2 § kohta 6: Kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;

Hankkeella ei oleteta olevan merkittävää vaikutusta elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

MRL 39.2 § kohta 7: Ympäristöhaittojen vähentäminen;

Alueella ei ole varsinaisia ympäristöhaittoja, eikä hanke myöskään lisää niitä.

MRL 39.2 § kohta 8: Rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen;

Alue on osittain rakennettu ja osittain luonnontilainen. Kaavalla on tarkoitus mahdollistaa alueen metsäisen ilmeen säilymistä. Alueelta ei ole tiedossa luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä tai metsä- ja vesilain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Alueen koillisreunassa olevan vanhan päärakennuksen säilymistä pyritään tukemaan kaavamääräyksiin.

MRL 39.2 § kohta 9: Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys;

Hanke vähentää virkistykseen soveltuvia alueita, mutta kuitenkin vähäisissä määrin. Osalla ranta-aluetta on tarkoitus säilyttää mahdollisuus yhteiskäyttöön.

Johtopäätökset

Asemakaavan muutos muuttaa olemassa olevaa tilannetta vähäisesti täydentäen Koskenpääntien varteen sijoittunutta taajamarakennetta. Asemakaava on taajamayleiskaavan mukainen. Asemakaavassa voidaan toteuttaa maankäyttö- ja rakennuslaissa yleiskaavalle asetetut sisältövaatimukset.

5. ASEMAKAAVAN KUVAUS

5.1. Kaavan rakenne

Asemakaavalla on osoitettu:

Erillispientalojen korttelialuetta AO, lähivirkistysaluetta VL ja uimaranta-aluetta VV sekä metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja MY ja katualue.

Mitoitus

Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on 6,28 ha. Kaavaluonnoksessa on osoitettu 8 uutta pientalotonttia kolmen olemassa olevan tontin lisäksi. Kaikki tontit osoitetaan vakituiseen asutukseen.

5.1.1. *Palvelut*

Alue suunnitellaan asuinkäyttöön, jolloin se tukeutuu lähialueen palveluihin.

5.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Kaavamerkinnöin ja – määräyksiin ohjataan rakennusten sijoittumista tonteilla.

5.3. Aluevaraukset

Erillispientalojen korttelialue AO-1. Rakennusten tulee olla harjakattoisia ja puuverhoiltuja. Väriyksessä on käytettävä maanläheisiä ja murrettuja värejä. Värien tulee soveltua luontoon ja maisemaan. Tonttitehokkuudeksi on osoitettu $e=0,25$. Tonteille on osoitettu rakennusala asuin- ja autotallirakennuksille. Rannassa sijaitseville tonteille on osoitettu rakennusala myös saunalle. Alueen yhteen laskettu pinta-ala on 2,34 ha.

Erillispientalojen korttelialue AO-2. Alueella sijaitsee edustava jälleenrakennuskauden pientalo, jonka korjaus- ja muutostöissä tulee huomioida rakennuksen ominaispiirteet. Koskenpääntien varressa sijaitsevalla kiinteistöllä $e=0,15$. Alueen yhteen laskettu pinta-ala on 0,68 ha.

5.3.1. *Muut alueet*

Katu- ja liikennealueet

Suunnittelualueen eteläosasta on osoitettu katuliittymä Koskenpääntielle. Alueen sisäistä katuyhteyttä on tulevaisuudessa mahdollisuus jatkaa pohjoispuolella sijaitsevalle alueelle. Alueen yhteen laskettu pinta-ala on 0,44 ha.

Puistoalueet VL ja VV

Alueelle on osoitettu puistoa, mutta rakentamiseen parhaiten soveltuvat osat ovat kuitenkin osoitettu asumiseen. Rannasta osa on osoitettu uimarantakäyttöön. VV-alueelle on osoitettu ohjeellinen venevalkama. Alueen yhteen laskettu pinta-ala on 1,86 ha.

Maa- ja metsätalousalueet, jossa on erityisiä ympäristöarvoja MY

Merkinnällä on osoitettu luonnontilaisen kaltainen lehtoalue. Merkintä perustuu luontoselvitykseen. Alueen pinta-ala on 0,96 ha.

Haaviston kulttuurimaisema-alue on osoitettu aluerajauksella ma. Alueella rakennusten sopeutumiseen maisemaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

5.4. Kaavan vaikutukset

5.4.1. Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Yhdyskuntarakenne	Alue soveltuu sijaintinsa puolesta asumiseen.
Taajamakuva	Kaavalla ei ole merkittäviä vaikutuksia taajamakuvaan, sillä uudisrakennukset eivät näy Koskenpääntielle.
Palvelut	Alueelle ei osoiteta palveluja. Alue tukeutuu pääasiassa Jämsän ja Jämsänkosken tarjoamiin palveluihin.
Työpaikat	Kaava ei vaikuta työpaikkojen määrään alueella, sillä suunnittelualueelle osoitetaan ainoastaan pientalotontteja.
Väestön kehitys	Kaavalla alueelle muodostuu 8 uutta pientalotonttia kolmen olemassa olevan tontin lisäksi.
Liikenne	Alueelle sijoittuu pientaloja. Alueen laajuudesta johtuen kaavan toteutuminen ei lisää alueen liikennemääriä merkittävästi. Suunnittelualueelle tulee yksi uusi tonteille johtava katuyhteys.
Kulttuuriympäristö	Alue kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisema-alueeseen. Rakennusten sopeutumiseen maisemaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.
Tekninen huolto ja yhdyskuntatalous	Alue yhdistetään kunnallisiin vesi- ja viemärijohtoihin, jotka kulkevat Koskenpääntien varressa suunnittelualueen läpi.
Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt	Kaava-alueella ei ole ympäristöhäiriöitä, eikä suunniteltu maankäyttö aiheuta niitä merkittävässä määrin. Kaavamääräyksillä ohjataan ympäristöön sopivaa rakentamista.
Sosiaalinen ympäristö	Alueen virkistyskäyttö vähenee rakentamisen myötä, mutta toisaalta mm. rannan saavutettavuus paranee uusien liikenneyhteyksien rakentamisen jälkeen.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja maisemaan

Maisemarakenne ja maisemakuva	Alueen puusto harventuu kaavamuutoksen toteuduttua. Kasvillisuutta lähellä rantaa pyritään säilyttämään.
Vesistöt	Alueen pintavedet kulkeutuvat länteen ja lounaaseen laskevan maaston kautta Kankarisveteen, johon suunnittelualue rajautuu.
Luonnonsuojelu	Alueelta ei löytynyt merkkejä liito-oravasta, eikä alueelta myöskään löytynyt valtakunnallisesti äärimmäisen uhanalaisia, erittäin uhanalaisia tai vaarantuneita kasveja. Alueen lounais- ja eteläosassa on hiirenporras-käenkaalityypin keskiravinteinen kostea lehto, joka on luonnontilaisen kaltainen. Alue osoitetaan MY –merkinnällä. Lehtoalue on osoitettu kaavassa maa- ja metsätalousalueena, jolla on erityisiä luontoarvoja.

5.5. Ympäristön häiriötekijät

Kaavan toteuttaminen ei aiheuta merkittäviä ympäristöhäiriöitä.

5.6. Kaavamerkinnot ja määräykset

Kaavamerkinnot ja –määräykset on osoitettu kaavakartassa.

5.7. Nimistö

Alueelle muodostuu yksi uusi tieyhteys, Pielukkaniementie.

6. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Asemakaavan toteuttaminen voidaan aloittaa kaavan lainvoimaiseksi kuuluttamisen jälkeen.

Kaupunki valvoo suunnitteluohjeiden ja rakennuslupien kautta uudisrakennusten soveltumista alueelle.

12.10.2010.
10.3.2010
tark.16.9.2011

Esko Hyttinen
AIRIX Ympäristö Oy

Marjut Lund
AIRIX Ympäristö Oy

Pvm/Hyväksynyt	Pvm/Tarkastanut	Pvm/Laatinut
6.9.2011	. EHY	EHY/MLUN

JÄMSÄN KAUPUNKI

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN 63§:n MUKAINEN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

ASEMAKAAVA KOSKEE

Jämsän kaupungissa sijaitsevaa 206. kaupunginosaa (Haavisto)

23.3.2010 tark. 12.10.2010

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

ALOITE

Suunnittelualueen kiinteistöomistaja on 26.11.2009 päivätyllä kirjeellä tehnyt aloitteen asemakaavan laatimiseksi.

SUUNNITTELUN KOHDE

Asemakaava koskee yksityisen omistamaa tilaa KT 182-431-1-117 (Ala-Tervala).

Alue sijaitsee noin 6 kilometriä Jämsänkosken taajaman keskustasta pohjoiseen rajautuen idässä Koskenpääntiehen ja lännessä Kankarisveteen.

TAVOITTEET JA NYKYTILANNE

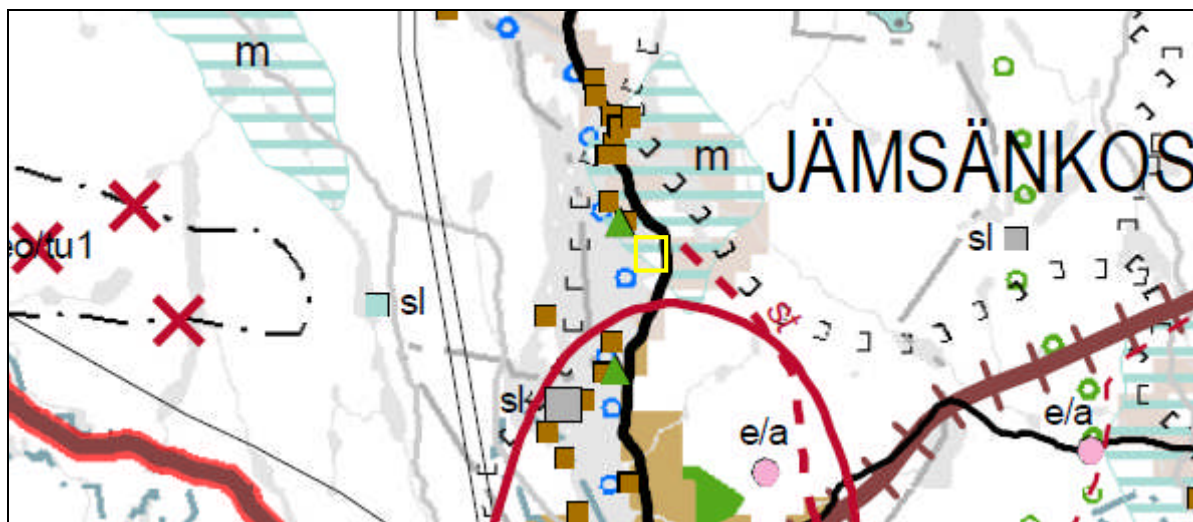
Tavoitteena kaavoittaa pientalorakentamiseen tarkoitettuja rakennuspaikkoja.

Alueelta on liikenneyhteys Koskenpääntielle. Kunnalliset vesi- ja viemärijohdot kulkevat Koskenpääntien varressa suunnittelualueen läpi.

TEHDYT SELVITYKSET JA AIEMMAT SUUNNITELMAT

Maakuntakaava

Ympäristöministeriö on vahvistanut Keski-Suomen maakuntakaavan 14.4.2009 ja se on tullut lainvoimaiseksi 10.12.2009. Maakuntakaavassa alueella ei ole aluevaraus- tai kohdemarkintöjä. Suunnittelualue sisältyy maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (m).

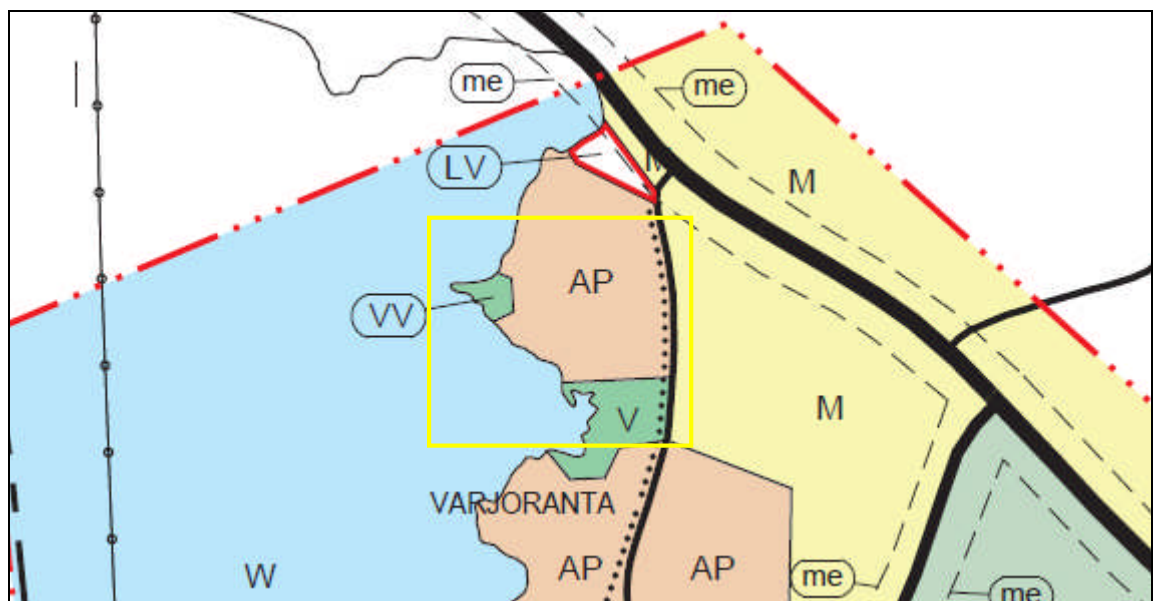

Kuva 1. Ote maakuntakaavasta. Suunnittelualueen likimääräinen sijainti rajattu keltaisella viivalla.

23.3.2010 tark. 12.10.2010

Yleiskaava

Jämsänkosken taajamayleiskaavan on Jämsänkosken kaupunginvaltuusto hyväksynyt 19.12.1994. Yleiskaava on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena oikeusvaikutuksettomana yleiskaavana. Suunnittelualue on yleiskaavassa **Pientalovaltaista asuntoaluetta (AP)**, **Uimaranta-aluetta (VV)** sekä **Virkistysaluetta (V)**.

Kuva 2. Ote yleiskaavasta. Suunnittelualueen likimääräinen sijainti rajattu keltaisella viivalla.

Asemakaava

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Rakennusjärjestys

Jämsän kaupunginvaltuusto on hyväksynyt rakennusjärjestyksen 26.1.2009 § 1 ja se on astunut voimaan 1.1.2009.

Tehdyt selvitykset

Vuonna 1994 hyväksytyn oikeusvaikutuksettoman osayleiskaavan yhteydessä tehdyt selvitykset.

- Keski-Suomen maakunnan ilmanlaadun bioindikaattoritutkimus vuosina 2005-2006
- Jämsänjokilaakson kokonaismeluselvitys 1993

23.3.2010 tark. 12.10.2010

- Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-aluiden ja perinnemaisemien päivitys- ja täydennysinventointi 2004-2005

Kaava-aluetta koskevat selvitykset

- Luontoselvitys, Luontopalvelu Kraakku, 2010.
- Muinaisjäännösinventointi, Mikroliitti Oy, valmistuu 2010 aikana.

SUUNNITTELUN ETENEMINEN, TIEDOTTAMINEN JA VUOROVAIKUTUS

VIREILLETULO

Kaavoituksen käynnistämisestä päätti tekninen lautakunta 28.1.2010 § 4. Vireilletulosta tiedotetaan samalla kun tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolosta.

OSALLISET

Osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin asemakaavan muutos saattaa huomattavasti vaikuttaa. Suunnittelun osallisia ovat:

- vaikutusalueen asukkaat ja maanomistajat
- Keski-Suomen liitto
- Keski-Suomen ELY-keskus
- Keski-Suomen museo
- Keski-Suomen pelastuslaitos
- Verkko- ja energiayhtöt
- kaupungin hallintokunnat

TIEDOTTAMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta tiedotetaan Jämsän seutu - sanomalehdessä ja kaupungin ilmoitustaululla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävänä Jämsän kaupungin kotisivuilla sekä kaupungintalolla tutustumista varten. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa voidaan tarvittaessa täydentää kaava-työn kuluessa. Hankkeen alkuvaiheessa pidetään tarvittaessa aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu.

KAVALUONNOS (syksy 2010)

Luonnos asemakaavaksi pidetään nähtävillä yhdessä osallistumis- ja arviointisuunnitelman kanssa 30 päivän ajan syksyllä 2010. Luonnos on nähtävillä Jämsän kaupungintalon 3. kerroksessa yhdyskuntatoimen tiloissa sekä kaupungin verkkosivuilla.

23.3.2010 tark. 12.10.2010

Nähtävilläolosta kuulutetaan Jämsän seutu – sanomalehdessä ja tiedotetaan kaupungin ilmoitustaululla sekä kaupungin kotisivuilla. Luonnoksesta pyydetään tarvittaessa lausuntoja. Luonnoksesta saadut muistutukset ja lausunnot käsitellään teknisessä lautakunnassa.

KAABAEHDOTUS (talvella 2011)

Ehdotus asemakaavaksi on nähtävillä Jämsän kaupungintalolla yhdyskuntatoimen tiloissa 30 päivän ajan alkaen talvella 2011. Ehdotukseen voi myös tutustua kaupungin verkkosivuilla.

Nähtävilläolosta kuulutetaan Jämsän seutu – sanomalehdessä ja tiedotetaan kaupungin ilmoitustaululla sekä kaupungin kotisivuilla. Ehdotuksesta pyydetään tarvittaessa lausuntoja. Ehdotuksesta saadut muistutukset ja lausunnot käsitellään teknisessä lautakunnassa.

Tarvittaessa käydään neuvotteluja viranomaisten kanssa.

KAAVAN HYVÄKSYMINEN

Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavan arviolta kevättalvella 2011.

ARVIOITAVAT VAIHTOEHDOT JA KAAVAN VAIKUTUKSET

Asemakaavan laadinnan yhteydessä selvitetään suunnitelman toteutuksen ympäristövaikutukset maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. MRL 9:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, yhdyskuntarakenteelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman merkittävät ja välilliset vaikutukset.

Työn kuluessa arvioidaan myös yleiskaavalliset vaikutukset.

Arvioitavia vaihtoehtoja ovat:

- alueen nykytilan mukainen vaihtoehto
- asemakaavan mukainen vaihtoehto

Asemakaavan vaikutuksia arvioidaan suunnittelutyön kuluessa asiantuntija-arvioina.

23.3.2010 tark. 12.10.2010

LISÄTIETOJA KAAVOITUKSESTA ANTAVAT

JÄMSÄN KAUPUNKI

Eino Ruhanen, maankäyttöpäällikkö
Seppolantie 10
42100 Jämsä
puh.: 020 638 2715
sähköposti: eino.ruhanen@jamsa.fi

Rainer Nyholm, maanmittausinsinööri
Seppolantie 10
42100 Jämsä
puh.: 020 638 2712
sähköposti: rainer.nyholm@jamsa.fi

Kaavaa laativa konsultti
AIRIX Ympäristö Oy
Esko Hyytinen, rakennusarkkitehti
PL 453 (Salhojankatu 42)
33101 Tampere
p. 010 2414 023
sähköposti: esko.hyytinen@airix.fi

LUONTOPALVELU KRAAKKU

Pielukkanieniemi

Jämsän kaupunki

Marika Vahekoski

28.7.2010

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	3
2. Liito-orava.....	3
3. Menetelmät.....	3
3.1 Liito-oravaselvitys.....	3
3.2 Luontoselvitys.....	4
4. Liito-oravaselvityksen tulokset.....	4
5. Luontoselvityksen tulokset.....	4
5.1 Yleistä.....	4
5.2 Kuvio 1.....	4
5.3 Kuvio 2.....	5
5.4 Kuvio 3.....	5
5.5 Kuvio 4.....	6
5.6 Kuvio 5.....	7
6. Yhteenveto.....	7
Lähteet.....	8

Liitekartta 1 Pielukkaniemen luontotyytit

1. Johdanto

Pielukkaniemi sijaitsee noin seitsemän kilometrin päässä Jämsänkosken keskustasta pohjoiseen. Liito-orava- ja luontoselvitys laadittiin asemakaavan pohjaksi. Selvitys tehtiin Airix Ympäristö Oy:n toimeksiannosta ja selvityksen teki luontokartoittaja Marika Vahekoski Luontopalvelu Kraakusta.

Pielukkaniemi rajautuu länsipuolelta Kankarisveteen ja itäpuolelta Koskenpääntien itäpuolella oleviin tontteihin. Selvitettävän alueen pohjoispuolella on asuinrakennus sekä kuusimetsää ja lounaisosassa kaksi kesämökkiä. Tonttialueet rajattiin selvityksen ulkopuolelle. Haavisto- nimisen tilan eteläpuoleinen pelto oli maatalouskäytössä ja siinä kasvoi puna-apilaa.

2. Liito-orava

Liito-orava elää kuusivaltaisissa metsissä, joissa tulee kasvaa myös riittävästi sopivia ravintopuita kuten haapoja, leppiä ja koivuja. Liito-orava käyttää elinpiirillään useita pesäpaikkoja. Pesäpaikoiksi kelpaavat puun kolot, oravan vanhat risupesät sekä linnunpöntöt. Aikuisen naaraan elinpiiri on noin 8 ha ja uroksen 60 ha. Urosten elinpiirit voivat sijaita päällekkäin ja yhden uroksen elinpiirin sisällä voi olla useita naaraiden elinpiirejä. Naaraiden elinpiirit sijaitsevat yleensä erillään toisistaan.

Liito-orava voi käyttää siemenpuuasentoon hakattuja aukkoja, varttuneita taimikoita ja nuoria metsiä ruokailuun ja siirtymiseen kuusimetsästä toiseen. Puuttomia hakkuuaukkoja ja nuoria taimikoita liito-orava ei pysty ylittämään liittäen puusta toiseen, jolloin nämä alueet eivät sovellu liito-oravalle.

Suomen eliölajiston uhanalaisuusluokituksessa liito-orava on merkitty vaarantuneeksi lajiksi. Suomen luonnonsuojelulain 49§:n mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

3. Menetelmät

3.1 Liito-oravaselvitys

Alueelta etsittiin mahdollisia liito-oravan pesimä- ja ruokailupuita tarkastamalla haapojen, koivujen ja isojen kuusien tyvet. Puiden alta etsittiin liito-oravan papanoita. Papanat ovat parhaiten nähtävissä lumien sulettua huhtikuun alusta kesäkuun loppuun, jolloin papanat eivät vielä ole jääneet kasvillisuuden peittoon. Pielukkaniemen alue selvitettiin 3.7.2010, jolloin kasvillisuus oli paikoin runsasta ja häytti vähän papanoiden etsintää.

3.2 Luontoselvitys

Luontoselvityksessä alue kuljettiin läpi jalkaisin. Luontotyytit rajattiin kartalle maastossa ja kasvillisuudesta tehtiin muistiinpanot. Apuna selvityksessä käytettiin gps-paikanninta. Selvitys tehtiin 3.7.2010.

4. Liito-oravaselvityksen tulokset

Alueella on liito-oravalle sopivaa kuusikkoa ja taimikkoon sekä taimikon reunoille on jätetty kasvamaan isoja haapoja. Alueen pohjoispuolella on liito-oravalle sopivaa kuusimetsää, joka myös tarkastettiin. Liito-oravan papanoita ei kuitenkaan löydetty puiden tyviltä.

5. Luontoselvityksen tulokset

5.1 Yleistä

Alue on metsäistä ja metsä jatkuu aivan rantaviivaan asti. Alueen itäosassa on tiheä taimikko. Taimikko on aikanaan laikutettu kaivinkoneella, jolloin pohjasta on tullut hyvin epätasaista ja korkean heinikon peittäessä kuopat, alue on vaikeakulkuista. Pielukkaniemen ranta on matalaa ja hiekkapohjaista, osin kivikkoista. Pielukkaniemen rannassa on pieni mökki ja nuotiopaikka. Alueen eteläreunalla oleva metsä on lehtipuuvaltaista ja maapohjaltaan kosteaa.

5.2 Kuvio 1

Kuvio yksi on nuorta kuusitaimikkoa, jonka seassa kasvaa runsaasti rauduskoivun ja pihlajan taimia sekä raitaa ja vadelmaa. Kenttäkerroksessa kasvaa nuokkuhelmikkää, maitohorsmaa, metsäalvejuurta, metsäkurjenpolvea, metsäimarretta, metsäkastikkaa, nurmilauhaa, jänönsaraa ja harmaasaraa. Kuvio on käenkaali-mustikkatyypin (OMT) lehtomaista kangasta.

Kuvio 1. Nuorta käenkaali-mustikkatyypin lehtomaista kangasta (OMT)

5.3 Kuvio 2

Kuviolla kaksi kasvaa pääpuulajina noin 40 vuotiasta kuusta, seassa rauduskoivuja, haapoja ja mäntyjä. Pensaskerroksessa kasvaa harmaalepän taimia. Kenttäkerroksessa kasvaa mustikkaa, pallosaraa, metsätähteä, kevätpiippoa, metsälauhaa, oravanmarjaa, kieloa, nuokkotalvikkia, metsäkurjenpolvea ja juolukkaa. Pohjakerroksessa kasvaa seinäsammalta, metsäkerrossammalta, metsäliekosammalta, korpikarhunsammalta ja korpirahkasammalta sekä pilkkunahkajäkälää. Kuvio on mustikkatyypin tuoretta kangasta (MT).

Kuvio 2. Mustikkatyypin tuore kangas (MT)

5.4 Kuvio 3

Kuvio kolme on Pielukkaniemen kärkeä ja rantavyöhykettä. Kuvion kaksi metsä jatkuu aivan rantaan asti. Rannassa kuusten seassa kasvaa harmaaleppiä ja rauduskoivuja sekä korpipaatsamaa. Rantavedessä kasvaa ulpukkaa, uistinvitaa, järvikortetta ja vesisaraa. Rannassa kasvaa ranta-alpia, kurjenjalkaa, suo-orvokkia, rantakukkaa ja kultapiiskua. Pielukkaniemen kärki on noin viisi metriä leveä kallioinen niemennokka, jossa kasvaa mäntyjä, mustikkaa, puolukkaa ja kanervaa.

Kuvio 3. Pielukkaniemen rantaa

5.5 Kuvio 4

Kuvio neljä sijaitsee alueen lounaisosassa olevien kesämökkien eteläpuolella. Kuviolla kasvaa isoja haapoja, hieskoivuja, harmaaleppiä ja kuusia. Pensaskerroksessa kasvaa korpipaatsamaa, punaherukkaa, koiranheisiä, vadelmaa, kiiltopajua sekä kuusen, harmaalepän ja pihlajan taimia. Kenttäkerroksessa kasvaa rönsyleinikkiä, metsäkortetta, viitaorvokkia, ranta-alpia, mesiangervoa, oravanmarjaa, luhtarölliä, jouhivihvilää, vuohenputkea, karhunputkea, sudenmarjaa, suo-ohdaketta, huopaohdaketta, koiranputkea, kieloa, nokkosta, kurjenjalkaa, suoputkea, käenkaalia, oravanmarjaa, metsäalvejuurta, rentukkaa, hiirenporrasta, metsäkurjenpolvea, korpikastikkaa ja pikkurantamataraa. Pohjakerroksessa kasvaa palmusammalta ja kilpilehväsammalta. Rantavedessä kasvaa viiltosaraa, luhtarölliä ja vehkaa. Alueen läpi virtaa oja, joka on sulautunut maastoon ja vaikuttaa enemmän purolta kuin ojalta. Kuvio neljä on hiirenporras-käenkaalityypin keskiravinteista kosteaa lehtoa (AthOT), jonka kasvilajisto on kulttuurivaikutteista.

Kuvio 4. Hiirenporras-käenkaalityypin keskiravinteinen kostea lehto (AthOT).

5.6 Kuvio 5

Kuvio viisi on taimikon kaakkoiskulmaan jäävä kuvio. Kuviolla kasvaa isoja haapoja ja kuusia. Pensaskerroksessa kasvaa haavan taimia ja punaherukkaa. Kenttäkerroksessa kasvaa nuokkuhelmikkää, metsäkurjenpolvea, lillukkaa, nurmilauhaa, oravanmarjaa, käenkaalia, kalvassaraa, huopaohdaketta, metsäimarretta, metsätähteä, ahomansikkaa ja italianraiheinää. Kuvio on käenkaali-mustikkatyyppin lehtomaista kangasta (OMT).

6 Yhteenveto

Kuvio neljän hiirenporras-käenkaalityypin keskiravinteinen kostea lehto (AthOT) on luonnontilaisen kaltainen, sillä siellä on ojia, mutta ne eivät ole kuivattaneet maapohjaa merkittävästi. Kuvio lisää alueella luonnon monimuotoisuutta ja sen luonnonarvojen säilyttäminen on suositeltavaa. Alueelta ei löytynyt merkkejä liito-oravasta, eikä alueella löydetty valtakunnallisesti äärimmäisen uhanalaisia, erittäin uhanalaisia tai vaarantuneita kasveja.

Lähteet

Hotakainen, J-P., Nousiainen, H., Mäkipää, R., Reinikainen, A. & Tonteri, T. 2008: Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. Metsäkustannus. Hämeenlinna.

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus. Tapio. Hämeenlinna.

Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.

Liito-oravan huomioonottaminen kaavoituksessa. Ympäristöministeriö. YM/1/501/2005.

Nironen, M. & Lammi, E. Liito-oravaselvitykset/ote julkaisusta Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi, Ympäristöopas 109/2003.

Sisältödokumentti 15.10.2001 / Suomen ympäristökeskus. Hävinneet ja uhanalaiset putkilokasvit. <http://www.ymparisto.fi/print.asp?contentid=259654&fi&clan=fi>

Sisältödokumentti 17.9.2007 / Suomen ympäristökeskus. Suomessa esiintyvät luontodirektiivin II, IV ja V-liitteen lajit. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=248356&lan=FI>

Liitekartta 1: Pielukkaniemen luontotyytit

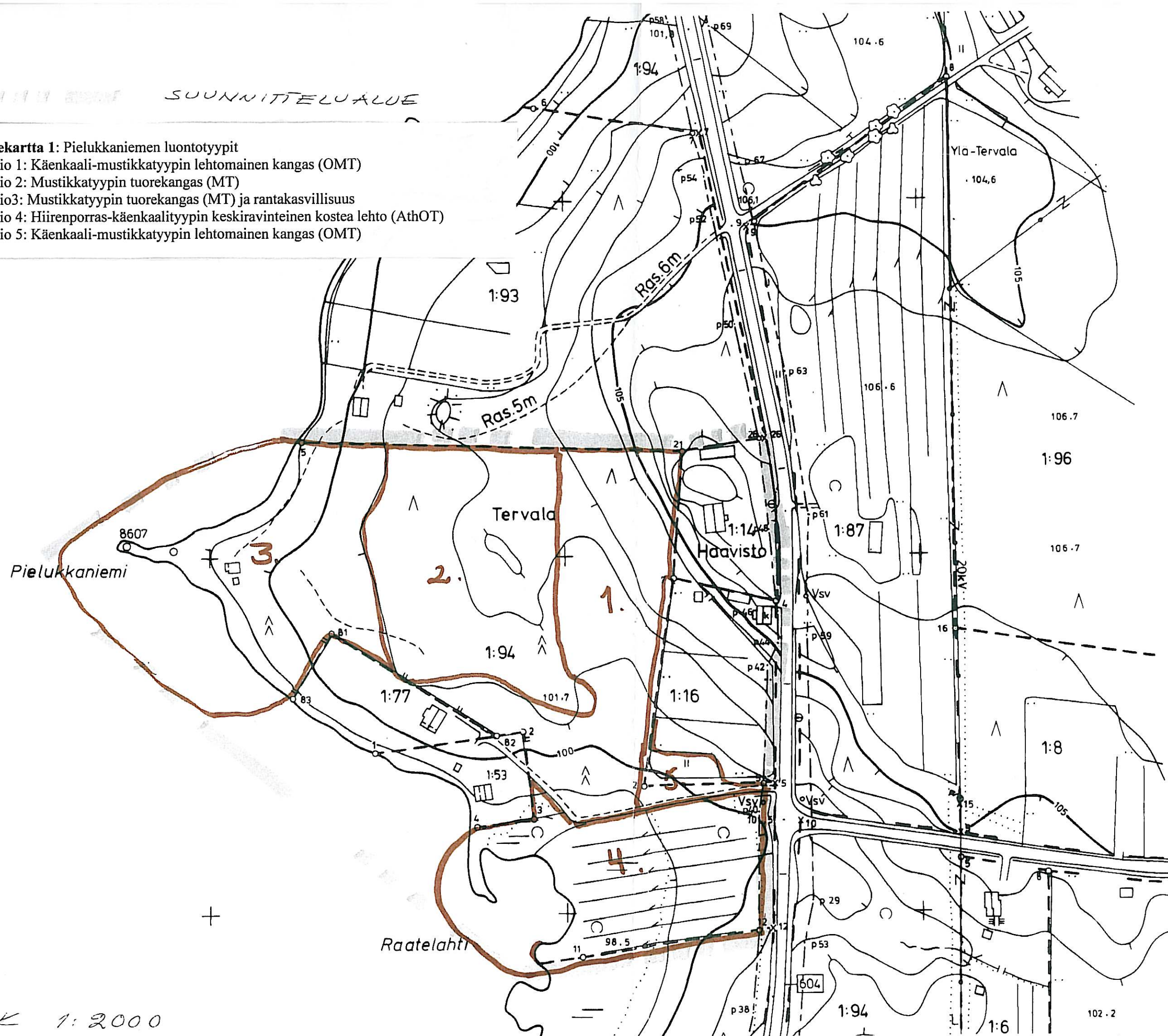
Kuvio 1: Käenkaali-mustikkatyypin lehtomainen kangas (OMT)

Kuvio 2: Mustikkatyypin tuorekangas (MT)

Kuvio3: Mustikkatyypin tuorekangas (MT) ja rantakasvillisuus

Kuvio 4: Hiirenporras-käenkaalityypin keskiravinteinen kostea lehto (AthOT)

Kuvio 5: Käenkaali-mustikkatyypin lehtomainen kangas (OMT)

JÄMSÄ Pielukanniemi muinaisjäännösinventointi 2010

Hannu Poutiainen
Timo Jussila

Kustantaja: AIRIX Ympäristö Oy

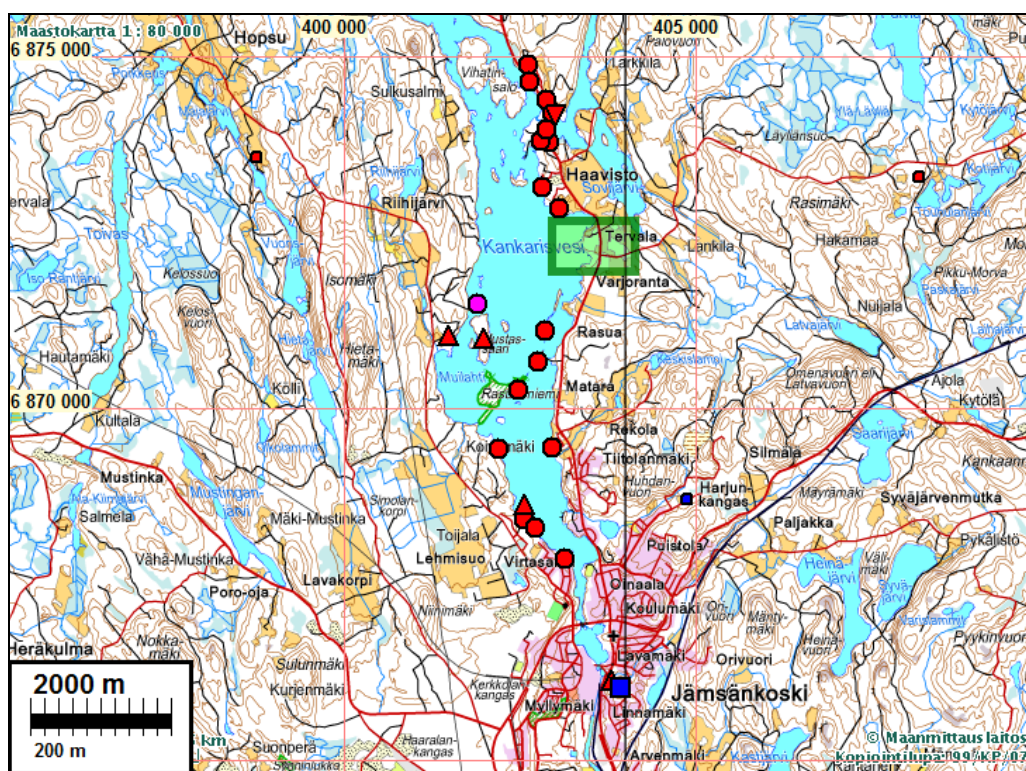
Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	2

Kansikuva: Niemen keskiosaa

Perustiedot

- Alue:** Jämsä (Jämsänkoski) Haavisto, Pielukanniemi, Koskenpääntien ja Kankarisveden itärannan välillä, Jämsänkosken keskustasta n. 5,6 km pohjoiseen.
- Tarkoitus:** Tarkistaa kattavasti onko alueella muinaisjäännöksiä.
- Työaika:** Kenttätöaika: 08.10.2010
- Kustantaja:** AIRIX Ympäristö Oy
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, maastotyö Hannu Poutiainen.
- Tulokset:** Tutkimusalueelta ei ennestään tunnettu muinaisjäännöksiä. Tutkimusalueella ei havaittu muinaisjäännöksiä.

Koordinaatit ETRS-TM35FIN (Euref)

Tutkimusalue vihreän neliön sisällä. Lähialueen muinaisjäännökset eri symbolein. Lähes kaikki kivikautisia asuinpaikkoja.

Inventointi

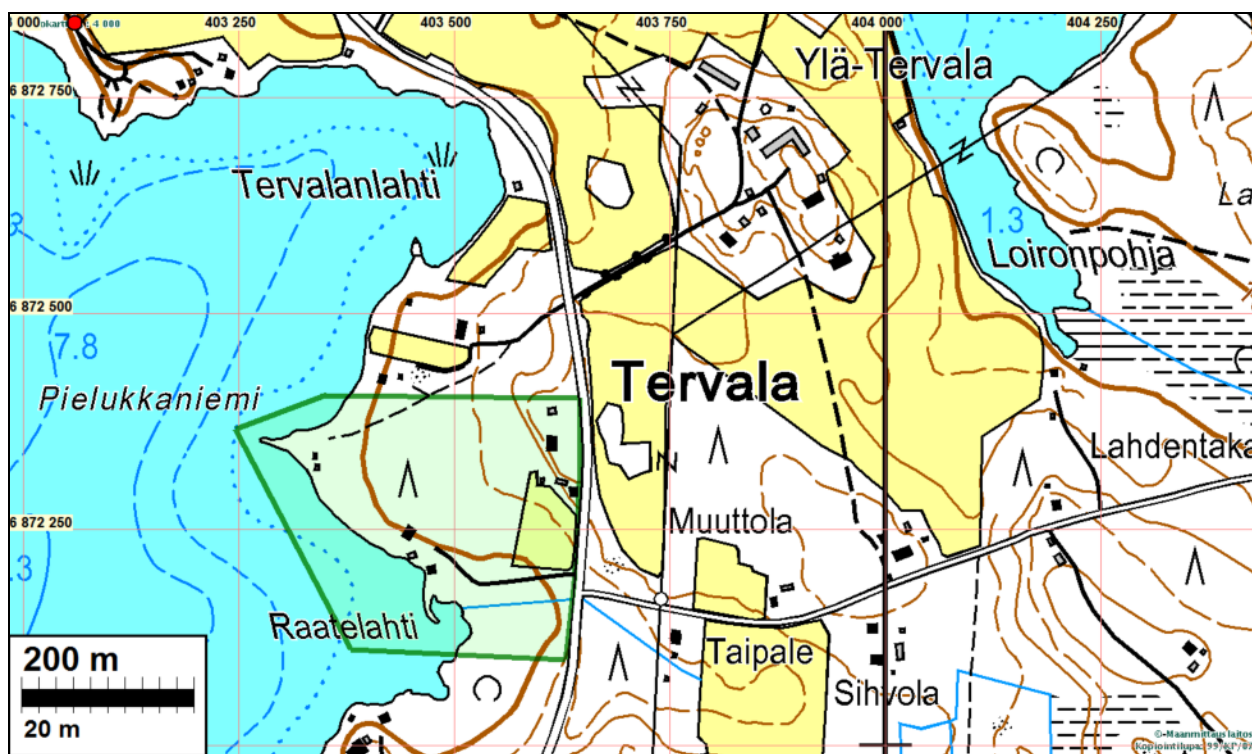
Kyseinen pieni kaava-alue inventoitiin hyvissä olosuhteissa yhden arkeologin voimin 8.10. 2010. Alueella on useita rakennuksia niin rannan tuntumassa kuin kauempanakin rannasta. Maasto on pääosin vanhaa kosteahkoa metsämaata, mutta lisäksi alueella on pusikoitunut peltö. Maa-aines vaihtelee turpeesta hiesumoreeniin ja lajittuneeseen hienoon hietaan. Rannassa on paikoin havaittavissa matalahko ja kapea rantavalli, jonka takana maasto on hyvin tasaista tai erittäin loivasti nousevaa, kunnes lähellä maantietä alkaa paikoin muuttua kallioisemmaksi ja sen myötä myös korkeammaksi. Ranta on ulostyöntyviiltä osiltaan selvästi rantavoimien kuluttamaa.

Muinais-Päijänteen korkein ranta (5000 eKr.) on ulottunut alueella n. 101 m korkeustasolle, Päijänteen osana Kankarisvesi on ollut n. 5500-5000 eKr. Sen jälkeen, altaan kurouduttua Päijänteestä, vedentaso on ollut koko esihistorian ajan hieman nykyistä alempana ja hitaasti nouseva – käytännössä liki nykyisen rannan tasolla. Itämeren varhaisvaihe, Ancyclusjärvi on ulottunut alueella n. 8900 eKr (n. 130 m) – 8400 eKr. (98 m), minkä jälkeen, ennen Päijänteen tulvan ulottumista altaaseen se on ollut omana järvenään – vedentaso järven eteläpäässä on ollut nykyisen rannan alapuolella mutta hitaasti nouseva. Käytännössä esihistoriallisia pyyntikulttuurin rantasidonnaisia asuinpaikkoja sijaitsee alueella nykyisestä rannasta n. 102 m korkeustasolle. Periaatteessa myös Ancyclusvaiheen asuinpaikkoja voi sijaita n. 102-112 m korkeustasojen välillä.

Inventoinnissa työmenetelminä käytettiin koekuopitusta, kairauksia ja silmänvaraista havainnointia. Alue tarkastettiin huolellisesti ja kattavasti. Mitään merkkejä muinaisjäännöksistä ei havaittu.

Porvoo 07.12.2010

Timo Jussila

Tutkimusalue rajattu vihreällä

Rantaa mökkien välillä

Alueen maaperä ja maannos

L I I T E 4

PIELUKKANIEMI

ASEMAKAAVA

havainne

2 1 . 6 . 2 0 1 1

MITTAKA A V A 1 : 2 0 0 0

**JÄMSÄN KAUPUNKI
TEKNINEN LAUTAKUNTA****PIELUKKANIEMEN ASEMAKAAVA
LUONNOSVAIHEEN KUULEMINEN****KAAVAN LAATIJAN VASTINEET**

Pielukkaniemen alueen asemakaavaluonnos oli nähtävillä 27.12.2010-26.1.2011. Oheisena muistutukset ja lausunnot tiivistettynä sekä kaavan laatijan vastine.

Lausunnot**1. ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO JÄMSÄN KAUPUNGIN PIELUKKANIEMEN ASEMAKAVALUONNOKSESTA. 7.2.2011.**

Lausunnossa todetaan:

Alue kuuluu Haaviston maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ja alueen rajausta tulee esittää kaavakartalla. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaan maisema-alueen kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Maisemaselvityksen laatiminen kaavan tausta-aineistoksi olisi perusteltua ottaen huomioon maakuntakaavan suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaan maisema-alueen kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Asemakaavamääräystä tulisi täsmentää lisäyksellä: Haaviston maakunnallisesti arvokas maisema-alue, jota tulisi käyttää myös kaavaselostuksessa ja lisätä myös alueen inventointitiedot liitteeksi. Alueen rajautuminen Sovijärven yleiskaava-alueeseen tulisi myös mainita kappaleessa 3.2.1. Tulee myös perustella miksi Haaviston vanha koulu on rajattu pois kaava-alueesta, vaikka se kuuluisi luontevasti kaava-alueeseen ja sen mahdollisten suojeluarvojen turvaaminen kaavalla olisi perusteltua. Luontoselvityksen kuviot 1 ja 4 on merkitty VL - lähivirkistysalueeksi, vaikka kuvio 4 on suositeltu säilytettäväksi luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden vuoksi. Kuvio ei luontoarvojensa vuoksi kestä voimakasta virkistys- ja ulkoilukäyttöä. Kuviolle 4 tulisi harkita VL-merkintään lisäystä, jolla alueen arvot säilyvät, esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue. Venevalkaman siirtoa sopivampaan rannanosaan tulisi harkita. Kuviolle 1 merkittyy VL -merkintään olisi syytä lisätä määräys metsän käsittelystä.

Kaavan laatija:

Kaavaselostusta täydennetään koskien maiseman ominaispiirteitä ja Haaviston maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Samoin asemakaavamääräystä täsmennetään ja maisema-alueen rajausta esitetään kartalla. Alue jää arvokkaan maisema-alueen reunamille, ja kaavan vaikutusta kokonaisuuteen ei nähdä siinä määrin merkittävänä, että olisi syytä laatia erillistä maisemaselvitystä. Alueen rajautumisesta Sovijärven yleiskaava-alueeseen lisätään maininta kaavaselostukseen. Haaviston vanha koulu on jätetty maanomistajan vastustuksen vuoksi pois kaava-alueesta, mistä myös lisätään maininta kaavaselostukseen. Luontoselvityksen kuvion 4 alue muutetaan kaavaan maa- ja metsätalousalueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja MY. Ohjeellinen venevalkama siirretään pohjoisemmaksi VV-alueelle. VL -alueen (luontoselvityksen kuvio 1) määräystä täydennetään metsänkäsittelyn osalta.

2. YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA, JÄMSÄ. Ymla 20.1.2011 § 5.

Lausunnossa todetaan:

Kaavaselostuksen mukaan suunnittelualueella ei ole havaittu luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppejä, vesilain tarkoittamia luontotyyppejä eikä metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä eikä myöskään arvokkaita luontokohteita. Luontopalvelu Kraakku on laatinut alueesta luontoselvityksen, jonka mukaan Raatelahteen rajautuvan VL-alueen sisällä on lehto, jonka luontoarvojen säilyttämiseksi olisi kaavaan lisättävä kulkuyhteys rannan venevalkamaan ja lehdon rajausta esimerkiksi suojelumerkinnällä. Asemakaavamääräyksissä todetaan, että alue kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemaan ja rakennusten sopeutumiseen maisemaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tontteja koskevissa määräyksissä ei kuitenkaan ole annettu sitovia määräyksiä kerrosluvusta tai kattokaltevuudesta. Siksi tulisi joko lisätä määräys kortteleittain yhtenevästä kattokaltevuudesta tai laatia sitovat rakentamistapaohjeet alueelle. Pientaloalueella autopaikkavaatimuksen tulisi olla suurempi kuin nyt esitetty 1 autopaikka/asunto.

Kaavan laatija:

Raatelahteen rajautuvan VL-alueen merkinnäksi osoitetaan MY (vrt. ELY -keskuksen lausunto). Kaavakarttaan liitetään rakennustapaohjeet, missä esitetään ohjeita mm. kattokaltevuudesta, julkisivumateriaaleista ja -väryksestä. Autopaikkamääräykseksi korjataan 2 autopaikkaa/ asunto. Kaavaselostusta päivitetään.

3. VATTENFALL VERKKO OY. 10.1.2011.

Lausunnossa todetaan:

Asemakaavan alueella sijaitsee Vattenfall Verkko Oy:n omistamia pienjänniteilmajohtoja liitekartan mukaisesti. Johdot sijaitsevat suunnitellulla virkistysalueella, joten pylvää ja johdot eivät ole luultavammin haitaksi alueelle rakentamisen yhteydessä.

Kaavan laatija:

Lausunnon liitekartan johdot on sovitettu kaavakarttaan ja todettu, että ne sijoittuvat tonttien ulkopuolisille alueille.

Marjut Lund
Arkkitehti SAFA
AIRIX Ympäristö Oy

LIITE 7

RAKENNUSTAPAOHJEET

PIELUKKANIEMEN ASEMAKAAVA
JÄMSÄN KAUPUNKI

11.3.2011 LUONNOS

YLEISTÄ

Rakennustapaohjeet koskevat kaupunginosan 206 Pielukkaniemen alueen kortteleita 2029-2033. Suunnittelualue on osa Haaviston maisemallisesti arvokasta maisema-alueita. Haaviston kylä sijaitsee Jämsänkosken keskustasta pohjoiseen vesistöjen väliin jäävällä kannaksella, jossa pelto- ja metsämaisema on loivasti kumpuilevaa. Alue rajoittuu itäreunastaan Koskenpääntiehen. Pielukkaniemen maisemalle ominaista on vesistön läheisyys ja metsäisyys.

Asemakaavassa on osoitettu 11 pientalotonttia, joista kolme on tällä hetkellä rakennettu. Pielukkaniemen vanhempi rakennuskanta sijoittuu Koskenpääntien varteen, kun taas uudempi loma-asutus sijaitsee rannan tuntumassa.

Rakentamisessa noudatetaan Pielukkaniemen xx.xx.2011 hyväksyttyä asemakaavaa, Jämsän kaupungin rakennustapaohjeita sekä muita rakentamista koskevia viranomaismääräyksiä ja -ohjeita. Rakentamistapaohje liittyy kiinteästi Pielukkaniemen asemakaava-aineistoon. Alueen rakentamisen pohjana on asemakaava, jossa määrätään kortteleiden sekä katu- ja lähivirkistysalueiden muoto, rakennusalat, rakennusoikeus ja kerrosluvut. Jämsän kaupungin rakennusjärjestyksessä on määritelty yleiset rakentamissäännökset kaupungin alueella. Rakentamistapaohjeet täydentävät näitä määräyksiä.

Tontinhaltijan tulee välittää rakennustapaohje rakennushankkeen pääsuunnittelijalle. Myös Jämsän rakennusvalvontaan tulee olla yhteydessä ennen suunnittelun aloittamista. Tavoitteena on huomioida alueen kulttuurimaisema ja luononläheisyys sekä viihtyisän asuinalueen luominen.

KORTTELEITA 2030-2033 KOSKEVAT OHJEET

Julkisivujen värityksessä tulee suosia murrettuja, maanläheisiä värejä, jotka sointuvat ympäröivään luontoon.

Asuinrakennusten yhtenäistä julkisivupintaa ei saa jakaa eriaineisiin osiin listoilla, ja julkisivun materiaalin tulee olla sama sokkelin yläreunasta räystään alapintaan. Ulostyöntyvät tai sisäänvedetyt rakennusosat voivat puolestaan olla eri materiaalia ja sävyä. Uusvanhoja yksityiskohtia käytetään vain maltillisesti ja harkiten.

Kattomateriaalina voi käyttää tiiltä ja saumattua peltiä. Värinä tulisi suosia harmaata. Päärakennusten kattomuoto on harjakatto, piharakennuksissa voi käyttää myös pulpettikattoa.

Uula KM20 keltaokra

Uula KM30 punaokra

Uula KM42 Falunpunainen

Tikkurila 2690

Tikkurila 2673

Tikkurila 547x

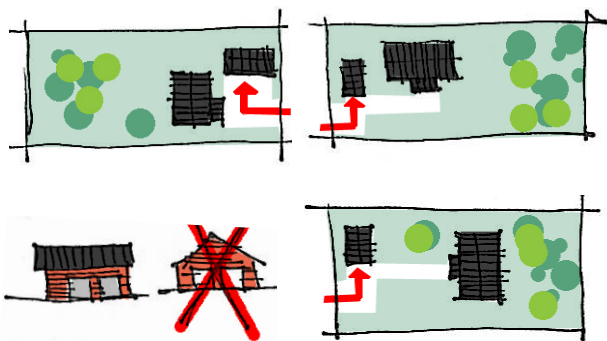
Esimerkkejä sopivista julkisivuväreistä (kuvat Uulan ja Tikkurilan värikartoista). Väriä valittaessa on hyvä verrata sävynumeroita aitoon karttaan)

Tikkurila 0514

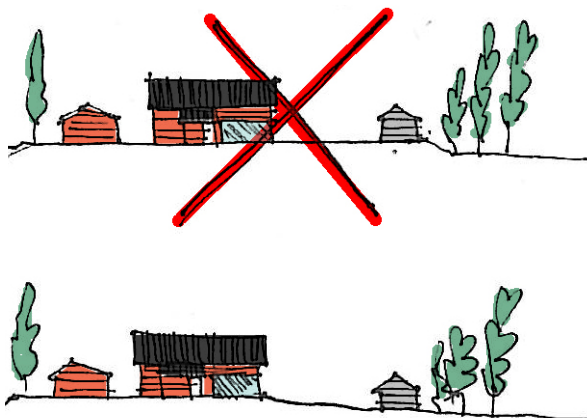
Tontilla tulee olla mahdollisuus kahden auton pysäköintiin. Autosuoja rakentaessa tulisi suosia mieluiten autotallin ja katoksen yhdistelmää, jottei rakennuksen massasta tule liian iso suhteessa päärakennukseen. Tallirakennus, jossa sisäänajo on rakennuksen pitkältä sivulta voi olla hyvä ratkaisu, jos halutaan pysäköinti sisätiloihin kahdelle autolle. Tällöin rakennuksen mittasuhteet säilyvät parempina. Autotallin ovia ei suositella sijoitettavaksi tiensuuntaisesti. Mikäli ajo autosuojaan kuitenkin suunnitellaan kadun suunnasta, tulee kadun ja autosuojan välille jäädä vähintään 5 m. Isojen ovien värityksenä kannattaa käyttää muuhun julkisivuväritykseen sopivia murrettuja värejä puhtaan valkoisen sijaan.

Tontille saa rakentaa yhden ajoneuvoliittymän, jonka leveys saa olla enintään 3 metriä.

Autotalliin ajoa suoraan kadulta tulee välttää. Tallirakennus, jossa sisäänajo on rakennuksen pitkältä sivulta voi olla hyvä ratkaisu, jos halutaan pysäköinti kahdelle autolle.

Jyrkkiä maanpinnan leikkauksia ja penkereitä tulee välttää. Pihaa rakentaessa olisi hyvä säilyttää maanpinta lähellä olemassa olevaa tasoa, mikäli se ei ole mahdoton esim. tien korkeusaseman vuoksi. Piharakennusta suunniteltaessa tulee myös huomioida, että niissä lattian korkeus on yleensä asuinrakennuksen lattian tasoa matalammalla. Naapurin suostumuksella piharakennuksen sijoittamista rakennusalan ulkopuolelle voi harkita. Tällöin kuitenkin tulee suunnitella rakennuksen korkeusasema huolella suhteessa naapurin tonttiin, jottei synny pengertä tonttien välille, sekä varmistaa palomääräysten ym. rakennusmääräysten toteutuminen.

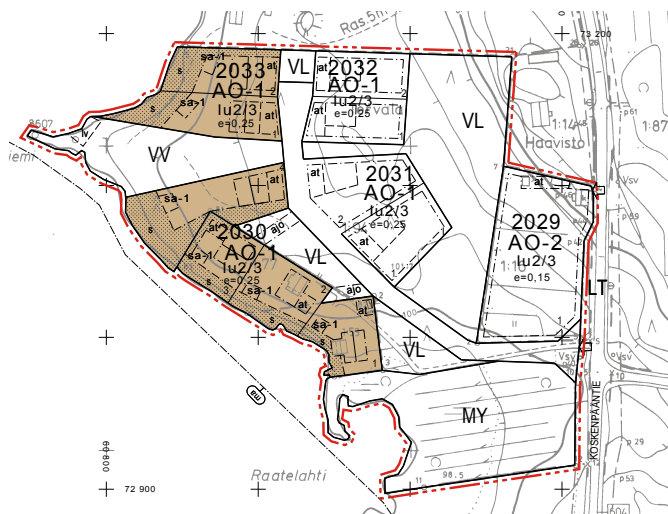

Pihaa ja rakennusten lattiakorkoja suunniteltaessa tulee pyrkiä välttämään jyrkkien maanpinnan leikkausten syntyminen. Suositeltavaa on säilyttää pihan maanpinta lähellä olemassaolevaa tasoa.

Pihojen kasvillisuutta suunniteltaessa tulee suosia paikallisia ja alueen metsäiseen luonteeseen sopivia lajeja. Etenkin tontin kadun puoleiselle sivulle on erittäin suositeltavaa jättää kookkaita, hyväkuntoisia puita, tai istuttaa puita, jotka täysikasvuina ovat suuria. Olemassa olevaa kasvillisuutta on hyvä muutoinkin mahdollisuuksien mukaan säästää. Säästettävät puut ja muu alue tulee suojata rakennusaikana vaurioiden estämiseksi. Tontilta kannattaa tutkia myös muut sen mahdollisuudet, kuten kookkaat kivet. Metsään rajautuviin tontin osiin kannattaa istuttaa puita ja pensaita.

Mahdollisia terasseja suunniteltaessa kannattaa huomioida suotuisat ilmansuunnat. Terrasille hyvä vaihtoehto on myös kiveyksillä rajattu pergola piha-alueella. Ilmansuunnat kannattaa huomioida muutoinkin tontilla sekä päärakennusta ja sen sisätiloja suunniteltaessa.

KORTTELIA 2030 JA 2033 KOSKEVAT OHJEET

Julkisivumateriaalina voi käyttää puuta.

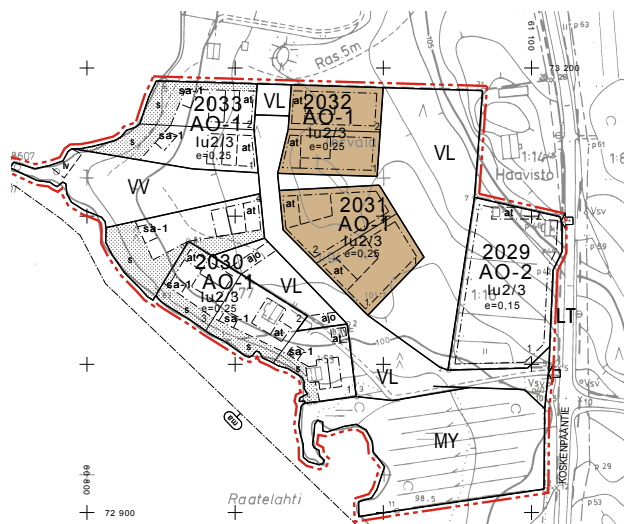
Päärakennuksen julkisivun korkeus saa olla korkeintaan 5,5 metriä. Kattokulma voi olla 30° - 37°. Täyttä kahta kerrosta ei saa rakentaa.

Kaavassa on rantavyöhykkeellä määräys: Istutettavan tai säilytettävän alueen osa. Rantapuisto tulee säilyttää mahdollisimman luonnollisena.

Tontin pihaa suunniteltaessa tulee erityisesti huomioida rantavyöhykkeen luonnonmukainen säilyttäminen. Pihojen runsasta kiveämistä ja asfaltointia tulee välttää, jotta alueen metsäinen ilme säilyisi.

Tontille saa rakentaa erillisen saunarakennuksen, jonka koko voi olla korkeintaan 25 m². Sauna tulee rakentaa puusta, ja sen julkisivun tulee olla maalattu maanläheisellä sävyllä, joka sointuu järvimaisemaan.

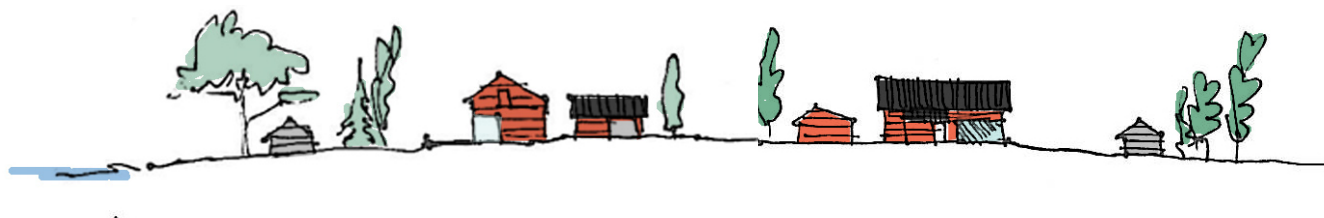
KORTTELIA 2031 JA 2032 KOSKEVAT OHJEET

Julkisivumateriaaleina voi käyttää rappautsa ja puuta.

Päärakennuksen julkisivun korkeus saa olla korkeintaan 6 metriä. Kattokulma voi olla 30° - 34°. Täyttä kahta kerrosta ei saa rakentaa.

Pihan runsasta kiveämistä ja asfaltointia tulee välttää metsäisen ilmeen säilyttämiseksi.

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	182 Jämsä	Täyttämispvm	27.09.2011
Kaavan nimi	Pielukkaniemen asemakaava		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	10.03.2011
Hyväksyjä		Vireilletulosta ilm. pvm	15.12.2010
Hyväksymispykälä		Kunnan kaavatunnus	182-01-190
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	6,2834	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	6,2834
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	

Ranta-asemakaava	Rantaviivan pituus [km]
Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	6,2834	100,0	6882	0,11	3,0258	6882
A yhteensä	3,0258	48,2	6882	0,23	3,0258	6882
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	1,8584	29,6				
R yhteensä						
L yhteensä	0,4413	7,0				
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä	0,9579	15,2				
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset [lkm]	Suojeltujen rakennusten muutos [k-m ²]	Suojeltujen rakennusten muutos [lkm +/-]	Suojeltujen rakennusten muutos [k-m ² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnot

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	6,2834	100,0	6882	0,11	3,0258	6882
A yhteensä	3,0258	48,2	6882	0,23	3,0258	6882
AO-1	2,3432	77,4	5858	0,25	2,3432	5858
AO-2	0,6826	22,6	1024	0,15	0,6826	1024
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	1,8584	29,6				
VL	1,4017	75,4				
VV	0,4567	24,6				
R yhteensä						
L yhteensä	0,4413	7,0				
Kadut	0,4413	100,0				
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä	0,9579	15,2				
MY	0,9579	100,0				
W yhteensä						

**KESKI-SUOMEN MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAIDEN
MAISEMA-ALUEIDEN JA PERINNEMAISEMIEN
PÄIVITYS- JA TÄYDENNYSINVENTOINTI
2004–2005**

Tekijät:

Maija Mussaari

Mervi Koskinen

Liisa Horppila-Jämsä

**KESKI-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS**

Sisäkansikuvat: Päivänkakkarat (Kuva Maija Mussaari), Kivijärven laitumet, Leivonmäki (Kuva Maija Mussaari), Maisema Hankamäeltä (Kuva Matleena Muhonen)

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet	3
2.1 Taustaa	3
2.2 Maisema-alueinventoinnit	4
2.3 Menetelmät	4
2.3.1 Taustaselvitykset ja kokemuksia niistä	4
2.3.2 Maastokäynti ja inventointilomakkeen vertailutiedot	5
2.4 Arvottamiskriteerit	5
2.5 Rajausten muutokset	7
2.6 Arvoluokkien muutokset	7
2.6.1 Maakunnalliseen arvoluokkaan nousseet kohteet	8
2.7 Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet-Alueluettelo ...	16
3. Maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat	19
3.1 Taustaa	19
3.2 Perinnemaisemainventoinnit	19
3.3 Arvottamiskriteerit	20
3.3.1 Kriteerit perinnemaiseman inventointiohjeen mukaan	20
3.3.2 Muut kriteerit	21
3.4 Uudet maakunnallisesti arvokkaat kohteet	22
3.5 Arvoluokkien muutokset	23
3.5.1 Maakunnalliseen arvoluokkaan nousseet kohteet	23
3.5.2 Maakunnallisesta arvoluokasta pudonneet kohteet	25
3.6 Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat – Kohdeluettelo	26
Lähteet	27

1. Johdanto

Keskisuomalainen maaseutu elää jatkuvassa murroksessa – maataloudessa tapahtuvat muutokset heijastuvat maaseudun luontoon ja maisemaan. Noin kymmenen vuotta sitten tehtyjen maisema-alue- ja perinnemaisemainventointien jälkeen tilanne on monilla alueilla muuttunut joko positiiviseen tai negatiiviseen suuntaan. Perinnemaisemat ovat osa maaseudun kulttuurimaisemaa. Arvokkailla maisema-alueilla on usein myös hoidettuja perinnebiotooppeja. Alueiden uudelleen inventointi on ollut tarpeen maaseutumaiseman, kulttuurin ja luonnonarvojen ajantasaiselle ja kokonaisvaltaiselle huomioonottamiselle maakuntakaavoituksessa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Alueidenkäyttötavoitteiden mukaan inventoidut, arvokkaat, alueet on otettava huomioon maankäytön suunnittelussa. Maankäyttö ja rakennuslain 28§ velvoittaa maakuntakaavaa laadittaessa kiinnittämään erityistä huomiota mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen.

Maakuntakaava ohjaa alemmantasoista maankäytön suunnittelua. Kuntien yleiskaavoitus-työ ja yleiskaavoihin liittyvät rakentamistapaohjeet ovat myös tehokas keino maaseudun kulttuurimaiseman ja perinnemaisemien säilyttämisessä. Inventointitieto voi vaikuttaa alueiden yleiskaavoitukseen ja nostaa sen tasoa. Maakuntakaavan laatimisen lisäksi maisema-alueiden ja perinnemaisemien uudelleenarviointi palvelee maaseudun kehittämistyötä: inventoidut, arvokkaat alueet ovat etusijalla erilaisten tukien ja hankkeiden kohdistamisessa. Inventointitieto voi parhaimmillaan lisätä maaseudun kulttuurimaisemien arvostusta yleisesti sekä paikallisten asukkaiden tietoisuutta oman elinympäristönsä arvosta ja vaalimisen tarpeesta. Niin maisemat kuin perinnemaisematkin säilyvät vain jatkuvalla hoidolla. Tietoa voidaan hyödyntää monin tavoin maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Maaseutumatkailu voi tukeutua arvokkaisiin alueisiin ja tukea olemassa olevia tai kehittyviä maaseudun elinkeinoja.

Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisema-alueiden ja perinnemaisemien päivitys- ja täydennysinventoinnit on tehty Keski-Suomen ympäristökeskuksessa vuosina 2004 ja 2005. Maakunnan kulttuuriympäristöryhmä on hyväksynyt päivitysinventoinnin tulokset 25.10.2005. Työhön on saatu rahoitus Keski-Suomen liiton maakuntakaavan taustaselvitysvaroista. *Maisema-alueiden osalta maakunnallisesti arvokkaiksi on katsottu m+ ja m –arvoluokkiin arvotetut alueet. Perinnemaisemista maakunnallisesti arvokkaita ovat m+, m ja m- -arvoluokan alueet.*

2. Maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet

2.1 Taustaa

Maisema on monien eri elementtien muodostama, jatkuvassa muutoksessa oleva, kokonaisuus. Maisemasta puhuttaessa tarkoitetaan usein näkymää. Visuaalisen maiseman rinnalla ovat kuitenkin myös ääni-, tuoksu- ja mielenmaisemat sekä niihin liittyvät kokemukset, muistot ja odotukset.

Meitä ympäröivät maisemat voidaan jakaa karkeasti kahteen päätyyppiin: luonnonmaisemiin ja kulttuurimaisemiin. Luonnonmaisemaa ovat alueet, joiden kehitykseen ovat vaikuttaneet vain luonnon omat prosessit. Keski-Suomessa tai koko maassa ei enää käytännössä tällaisia alueita ole, vaan ihmistoiminta on muokannut luonnonmaisemaa kulttuurimai-

semaksi. Kulttuurimaisemassa voidaan erottaa ääripäinä lähes kokonaan ihmistyön tuloksena syntyneet kaupunkimaisemat ja ihmisen ja luonnon pitkäaikaisen vuorovaikutuksen myötä muovautuneet maaseudun kulttuurimaisemat.

Maaseudun kulttuurimaisema-alueita on viime vuosina selvitetty ja arvioitu samalla kun huoli niiden säilymisestä tuleville polville on lisääntynyt. Maatalouden rakennemuutos ja maaseudun väestökato näkyvät avoimen maaseutumaiseman umpeutumisenä. Kulttuurimaiseman arvojen tunnistaminen ja säilyttäminen muutoksessa on tärkeää. Muuten voidaan menettää ainutlaatuisia kulttuuriperintöä.

2.2 Maisema-alueinventoinnit

Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet inventoitiin ensimmäisen kerran vuonna 1995 Keski-Suomen liiton toimesta (Horppila-Jämsä, L. & Salminen, M. 1996). Selvityksessä maakunnallisesti arvokkaiksi katsottiin yhteensä 47 kpl M+ ja M -arvoluokkiin arvoitettua aluetta.

Päivitysinventointi tehtiin pääasiassa kesän 2005 aikana. Inventoituja alueita oli kaikkiaan 70 kappaletta: edellisen inventoinnin maakunnallisesti arvokkaiden M+ ja M -arvoluokkien 47 aluetta ja lisäksi vuoden 1995 inventoinnissa rajatapauksiksi jääneet M- -arvoluokan 23 aluetta. Päivitysinventoinnin teki maisema-arkkitehtiylöppilas Mervi Koskinen. Osa alueista inventoitiin jo kesän 2004 aikana KULTU-hankkeessa. KULTU-kuntien (Hankasalmi, Keuruu, Uurainen ja Äänekoski) alueet inventoi maisema-arkkitehtiylöppilas Matleena Muhonen.

2.3 Menetelmät

Kaikissa kesällä 2005 päivitysinventoiduissa kohteissa on käytetty samaa lomakemallia (liite 1). Kohteista on ensin kerätty taustatiedot edellisen, vuoden 1995 inventoinnin, paikkatietoaineiston, historiallisten karttojen ja muun saatavilla olevan materiaalin pohjalta. Jokaiseen kohteeseen on tehty maastokäynti, minkä pohjalta lomakkeeseen on merkitty tiedot luonnonpiirteissä, kulttuuripiirteissä ja maisemakuvassa tapahtuneista muutoksista sekä annettu alueelle hoitoluokitus, määritelty arvoluokka ja tarkistettu alueen raja.

Samanaikaisesti päivitysinventoinnin kanssa on Keski-Suomen ympäristökeskuksessa ollut käynnissä hanke, jossa on kehitetty maisema-alueiden päivitysinventointimenetelmää valtakunnalliseen käyttöön ja tehty Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys. Hankkeen tuottamaa tietoa on hyödynnetty myös tässä työssä.

2.3.1 Taustaselvitykset ja kokemuksia niistä

Jokaisesta kohteesta kerättiin seuraavat taustatiedot:

- kulttuuri- ja luonnonpiirteet -kartta (tiedot paikkatietokannasta)
- kopio historiallisesta kartasta tai silmämääräinen tulkinta
- kopio kaavasta (jos alueella on kaava)
- rakennusten käyttötarkoitus -kartta (tiedot paikkatietokannasta)
- rakennusten ikä -kartta (tiedot paikkatietokannasta)
- alueiden käyttö -kartta (slices 1999)
- asukasmäärän kehitysluvut
- lyhyt kuvaus alueesta edellisen, vuoden 1995 inventoinnin pohjalta.

Historiallisessa kartta-analyysissä käytettiin 1840-luvun pitäjänkarttoja, Hermelinin kartasta 1700-luvun lopulta, 1930-luvun pitäjänkarttoja ja 1950-luvun peruskarttoja. Työtä vaikeutti se, että kaikista maisema-alueista ei ollut saatavilla kattavaa historiallista kartta-aineistoa. Tällaisissa tapauksissa tulkinta tehtiin mahdollisuuksien mukaan peruskartan ja kirjallisen tiedon pohjalta. Sinänsä historiallinen kartta-analyysi on hyvä työkalu maisema-alueiden inventoinnissa. Sellaisten alueiden osalta, joista saatu tieto oli puutteellista, analyysia olisi hyvä syventää seuraavan inventoinnin tai muiden alueeseen liittyvien suunnitelmien yhteydessä.

Myös alueiden käyttö (slices-tietokanta) on inventoinnissa hyödyllinen. Vaikka saatavilla olevat tiedot olivat viitisen vuotta vanhoja, sai niistä silti hyvin suuntaviivoja esimerkiksi viljelyalassa tapahtuneista muutoksista. Seuraavassa inventoinnissa muutoksia on helppo seurata vertailemalla slices-tietoja.

Kaikista alueista olisi myös hyvä tehdä inventoinnin yhteydessä karttamuotoinen maisemarakennepohja, josta selviää maiseman perusrakenne: selänteet, laaksot, vesistöt, maiseman solmukohdat, pellot, tyypillinen asutuksen sijoittuminen. Maiseman perusrakenne pysyy suhteellisen muuttumattomana. Tällöin tieto olisi valmiina käytettäväksi seuraavan inventoinnin, kaavoituksen tai muiden maisema-alueeseen kohdistuvien toimien yhteydessä. Inventoija joutuu kuitenkin tekemään maisema-analyysin vähintäänkin ajatustasolla.

2.3.2 Maastokäynti ja inventointilomakkeen vertailutiedot

Jokaiseen kohteeseen tehtiin maastokäynti. Maastokäynnillä tarkasteltiin erityisesti kulttuuripiirteissä ja maisemakuvassa tapahtuneita muutoksia, edellisessä inventoinnissa mainittujen uhkatekijöiden toteutumista ja otettiin valokuvia alueesta. Maastotyökartta merkintöineen toimi inventoijan muistilistana ja sen pohjalta puhtaaksikirjoitettiin lomakkeeseen vertailutiedot.

Inventointilomakkeen vertailutiedoissa keskitytään alueella tapahtuneen muutoksen kuvaamiseen. Tiedot on jaettu luonnonpiirteissä, kulttuuripiirteissä ja maisemakuvassa tapahtuneisiin muutoksiin. Maastohavaintojen ja taustatietojen pohjalta on kirjoitettu yhteenveto maiseman nykytilasta ja annettu alueelle hoitoluokitus.

- **A:** Aktiivinen, maisemallisesti eheä kokonaisuus. Elävä kylä. Pitkät kulttuurivaikutukset, rakennuskanta hyvin hoidettua, pellot aktiivisessa käytössä, karjaa laitumilla, mahdollisesti oma toimiva koulu, kylätalo tms. Uusi rakennuskanta sopii maisemaan ja sijoittuu kutakuinkin perinteisille vyöhykkeille. Jatkumo, ns. ideaalimaisema.
- **B:** Taantuva kulttuurimaisema-alue. Peltojen metsitys aloitettu. Uuden rakennukset rikkovat maisemakuvaa, vanhaa rakennuskantaa jäljellä vähän tai huonossa kunnossa. Maiseman kokonaiskuva kuitenkin yhä avoin, miellyttävä. Mahdollisesti kesäasukkaiden ylläpitämä. ns. kesäidylli.
- **C:** Metsitys pitkällä. Suuria peltoaloja umpeutunut. Ei karjaa, ei laitumia. Rakennuskanta sekavaa, maisemaan sopimatonta. Yleisilme hajanainen, vanhat kulttuurin merkit kadonneet. Tulevaisuus uhattu. ns. apatiamaaisema.

2.4 Arvottamiskriteerit

M+

- *Hoitoluokka: A*

- *Luonnonpiirteet:* Maisemamaakunnalle tyypillinen alue. Yleensä maiseman solmu-kohta, jossa monet piirteet kohtaavat, esimerkiksi vesistöjen solmukohdat, harjut, kosket, selänteiden rajaamat laaksot. Luonnonpiirteet ovat tarjonneet edellytykset pitkälle kulttuurihistorialle.
- *Kulttuuripiirteet:* Pitkä kulttuurihistoria; pellot ovat olleet kauan viljelyssä ja vanhaa rakennuskantaa on säilynyt runsaasti. Maatalous jatkuu edelleen aktiivisena. Maiseman monimuotoisuus; perinnemaisemat, laitumien peltojen ja metsäsaarekkeiden vaihtelu, vanhaa puustoa. Myös uutta, vanhaan kulttuurimaisemaan sopivaa rakentamista. Kerroksellisuus, jatkuvuus. Elävä kylä; koulut, kaupat, kylätoiminta. Kulttuuripiirteet voivat olla myös nuorempia, jos alue edustaa maisemamaakunnalle tyypillistä kulttuurimaisemaa, esimerkiksi sotien jälkeen syntyneitä uudisasutusta.
- *Maisemakuva:* Kulttuuripiirteiden ja luonnonmaiseman muodostama erityisen kaunis, ehjä kokonaisuus. Rakentaminen sijoittuu maisemarakenteessa luonteville alueille. Yhtenäinen rakennuskanta, maaseutumaiset pihat, hoidettua ympäristöä. Vanhat maankäytön muodot jatkuvat ja näkyvät edelleen maisemassa. Monipuolisuus, vaihtelevuus. Ehjät reunavyöhykkeet ja taustamäet. Tiestö sopii maisemaan, ei uusia maisemarakennetta rikkovia tielinjauksia.

M

- *Hoitoluokka:* A-B
- *Luonnonpiirteet:* Maisemamaakunnalle tyypillinen alue. Yleensä maiseman solmu-kohta, jossa monet piirteet kohtaavat, esimerkiksi vesistöjen solmukohdat, harjut, kosket, selänteiden rajaamat laaksot.
- *Kulttuuripiirteet:* Pitkä kulttuurihistoria tai muuten maisemamaakunnalle tyypillinen alue. Vanhaa rakennuskantaa on säilynyt, mutta eheys on jo saattanut kärsiä. Maatalous jatkuu edelleen ainakin tärkeimmillä peltoalueilla. Alueelle tyypilliset maankäytön muodot näkyvät edelleen maisemassa. Mahdollisesti uutta tyyllitään vaihtelevaa rakentamista, joka kuitenkin sijoittuu perinteisille vyöhykkeille. Kylällä on ainakin joitain palveluita tai kylätoimintaa.
- *Maisemakuva:* Kulttuuripiirteet ja luonnonmaisema liittyvät hyvin toisiinsa. Tehokas maatalous on saattanut yksipuolistaa maisemakuvaa. Maisema on säilynyt pääpiirteissään avoimena ja maaseutumaisena. Kesannoituminen ei ole sulkenut tärkeitä näkymiä. Rakentaminen sijoittuu maisemarakenteessa luonteville alueille. Vanhat maankäytön muodot näkyvät edelleen maisemassa. Pääpiirteissään ehjät reunavyöhykkeet ja taustamäet tai häiriöt tilapäisiä, esimerkiksi hakkuut. Uudet tielinjaukset saattavat rikkoa maisemarakennetta.

M-

- *Hoitoluokka:* B-C
- *Luonnonpiirteet:* Maisemamaakunnalle tyypillinen alue. Yleensä maiseman solmu-kohta, jossa monet piirteet kohtaavat, esimerkiksi vesistöjen solmukohdat, harjut, kosket, selänteiden rajaamat laaksot.
- *Kulttuuripiirteet:* Pitkän kulttuurihistorian merkit ovat mahdollisesti häviämässä maisemasta tai alueen kulttuurihistoria ei ole kovin pitkä. Rakennuskanta saattaa olla sekavaa, vaihtelevan ikäistä ja istua huonosti maisemarakenteeseen. Maataloudesta ollaan luopumassa, osa pelloista on kesannolla. Kylällä ei välttämättä ole enää palveluita eikä aktiivista kylätoimintaa.
- *Maisemakuva:* Maatalouden väistyminen maisemassa näkyy kesantoina ja monimuotoisuuden vähenemisenä. Ydinalue on kuitenkin edelleen avoin, suurin osa näkymistä on säilynyt. Kylä on mahdollisesti kehittynyt taajamaksi ja menettänyt maaseutumaisuuttaan. Reunavyöhykkeet ja taustamäet saattavat olla rikkoinaisia ja uudet tielinjaukset rikkoa maisemarakennetta.

2.5 Rajausten muutokset

Maisema-alueiden rajauksia tarkistettiin päivitysinventoinnin yhteydessä siten, että kaikki rajaukset noudattaisivat samoja periaatteita.

Edellisen inventoinnin yhteydessä osa rajauksista on vedetty melko tiiviisti peltoaluetta seuraillen. Oleellinen osa maisemakuvaa ovat kuitenkin myös maisematilan rajat; selän-teet, metsänreunat ja vesistöt. Erityisesti Keski-Suomen pienipiirteisessä ja vaihtelevassa maisemassa mäet ja vesistöt ovat yhtä oleellinen osa maisemakuvaa kuin pellotkin. Maisema-alueiden rajauksia on siis laajennettu niin, että ne sisältävät myös nämä maisemaa rajaavat tekijät. Käytännössä rajausta noudattaa useimmiten mäkien lakilinjaa. Topografialtaan tasaisemmilla alueilla rajaukseen on otettu mukaan vähintään metsän reunavyöhyke. Myös luonnonmaiseman kokonaisuudet: kannakset, saaret, rannat, pienet järvet ja lammet, on pyritty ottamaan rajaukseen mukaan ehjinä.

Yhtenäiset peltoalueet on pyritty ottamaan kokonaisina mukaan rajaukseen. Suoraan pel-lon yli menevät rajaukset on korjattu seuraamaan esimerkiksi tietä tai näkymää rajaavia metsäsaarekkeita.

2.6 Arvoluokkien muutokset

8 aluetta M- → M

6 aluetta M → M-

7 aluetta M- → P

M+ -kohteissa ei ollut tapahtunut arvoluokkien muutoksia. Suurimpia syitä arvoluokan las-kemiseen olivat alueen kehittyminen voimakkaasti taajamamaiseen suuntaan (pääasiassa kaupunkien ja suurten taajamien lähialueet) sekä maatalouden väistyminen ja peltojen umpeutuminen (pienet ja syrjäiset alueet tai taajamien lähialueet, joilla elinkeinorakenne oli muuttumassa). Joidenkin alueiden arvoluokkaa laskettiin, koska ne eivät perusedellytyksil-tään vastanneet arvoluokan kriteerejä. M-luokkaan nostetuista kohteista suurin osa oli alu-eita, joilla maatalous oli jatkunut aktiivisena ja sitä myötä maisemakuva säilynyt elävänä ja kehittynyt. Historiallisen aineiston tarkastelu toi myös lisävalaistusta alueiden kulttuuriar-voihin.

2.6.1 Maakunnalliseen arvoluokkaan nousseet kohteet

Tässä luvussa kuvataan ne kahdeksan aluetta, jotka ovat nousseet vuoden 1995 inventoinnin luokasta M- vuoden 2005 päivitysinventoinnissa maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisema-alueiden luokkaan M.

Pappinen (Joutsa)

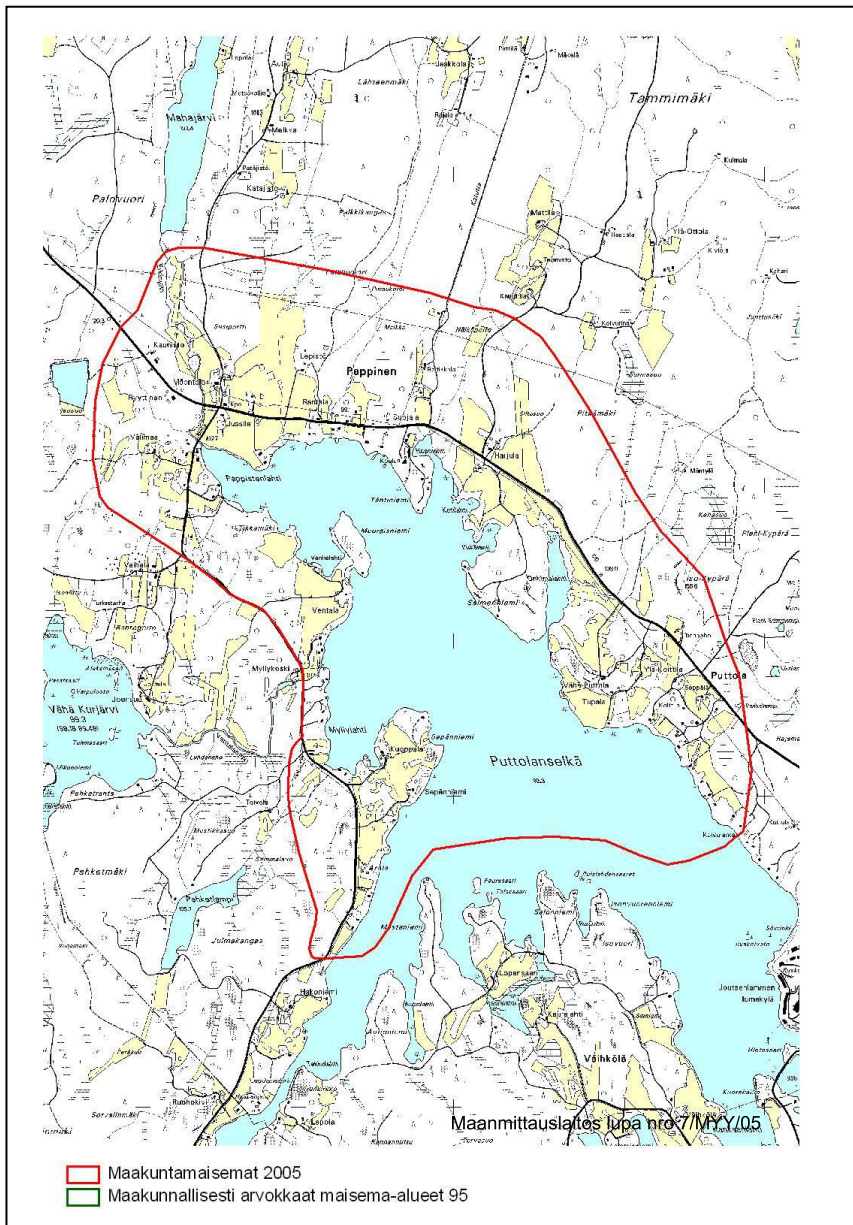
Luonnonpiirteet

Pappisenkylä sijaitsee Puttolanselän pohjoisosan ympärillä. Puttolanselkään työntyy kallioisia pyöreäräkkärisiä niemiä, joille vanhin asutus on sijoittunut. Uudempi asutus on sijoittunut kylän läpi kulkevan Joutsa-Luhanka tien tuntumaan. Pellot ovat melko tasaisia ja niitä rajaavat loivat mäet. Metsänreunat ovat pehmeän lehtipuuvaltaisia. Vesimaisemat eivät juurikaan aukea tielle. Järvi on kuitenkin ollut kylän taloja yhdistävä elementti.

Kulttuuripiirteet

Osa vanhoista rakennuksista oli rapistunut ja jonkin verran pientaloja oli rakennettu Tähtiniemen ja Pappistenlahden välille. Rannoilla oli kesämökkejä. Pellot olivat enimmäkseen viljelyssä, karjaa oli ainakin Vähä-Puttolan metsälaitumilla. Kyläkauppa oli lopettanut toimintansa ja rakennus oli autiona näkyvällä paikalla. Koulu oli kuitenkin edelleen toiminnassa ja kylällä oli kiosk.

Maisemakuva

Maisemaa hallitsevat pehmeän metsän rajaamat pellot ja asutus hieman syrjässä tieltä. Kylä on alunperin rakentunut järven, ei niinkään tien ympärille, ja uusi tienvarren asutustiivistymä hieman sotkee tätä rakennetta. Tieltä ei juurikaan avaudu näkymiä järvelle. Pelloilla on paljon persoonallisia kiviryhmiä ja raunioita. Osa vanhoista rakennuksista on rapistunut ja kaipaisi korjaamista.

Yhteenveto

Kylän kehitys oli hieman kahtiajakoista: mielenkiintoa maiseman hoitoon ja hyödyntämiseen tuntui löytyvän, toisaalta taas osa rakennuksista ja pelloista kaipasi kunnostusta ja siistimistä. Pellot olivat suurelta osin pysyneet avoimena, mutta pusikoituneita pellon reunoja, ojanpientareita ja rantoja kannattaisi avata. Pappinen on kylä- ja maisemarakenteeltaan hyvin tyypillinen maisema-alueensa edustaja, mikä osaltaan lisää sen arvoa. Kylällä tuntui vallitsevan varsin ritteliäs henki ja matkailusta oli pyritty luomaan uutta elinkeinoa. Matkailuun liittyvät rakenteet oli toteutettu maisemaa

rikkomatta. Voi toivoa, että tämä suuntaus jopa lisää kylän elinvoimaa tulevaisuudessa.

Luonnonpiirteet

Aho-Vastingin kylän alue sijoittuu kumpuilevaan viljelysmaastoon, jolla on vanhan asutusalueen leima. Maantie kulkee Löytänä-järven kapeikon ylitse.

Kulttuuripiirteet

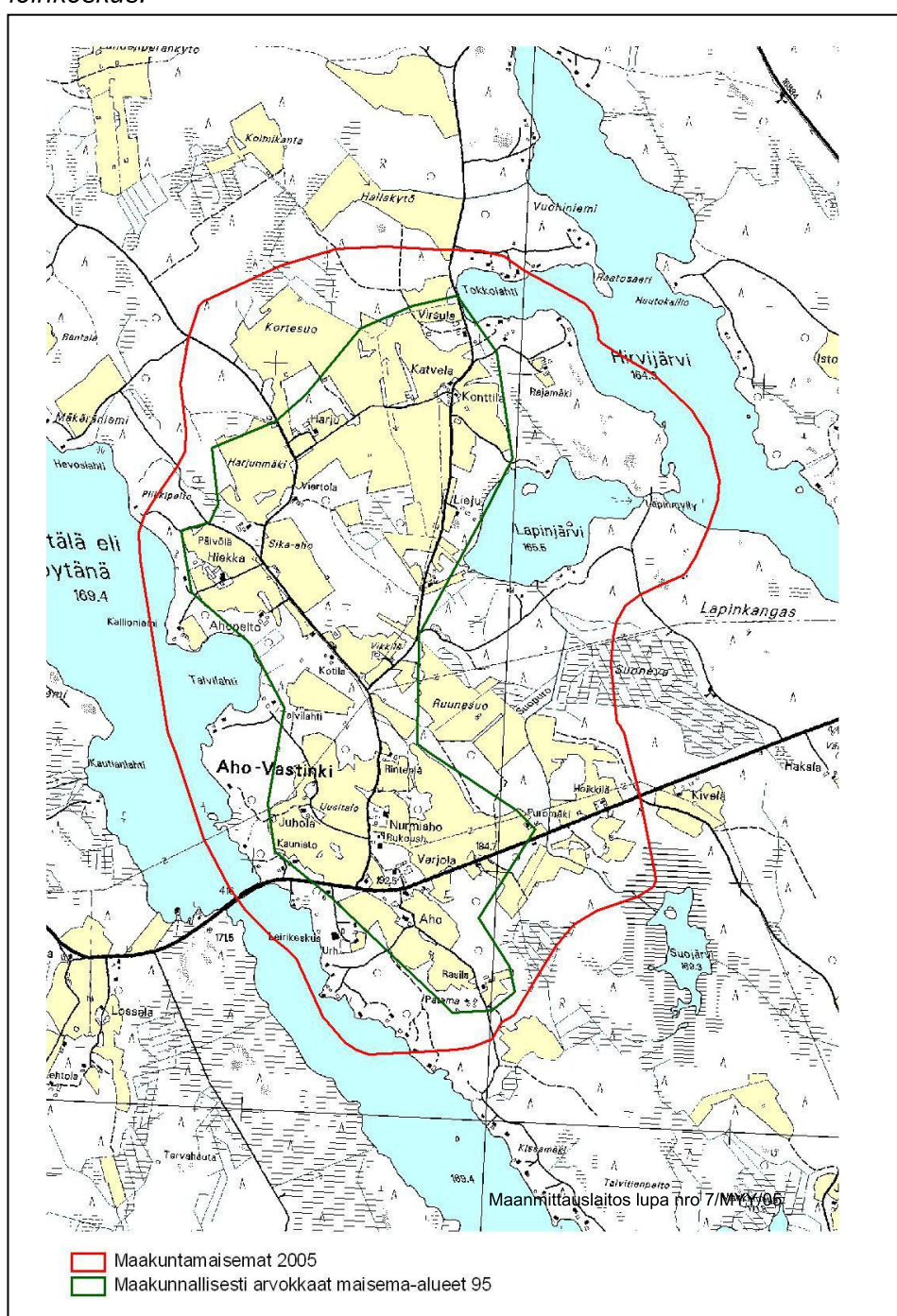
Alueella sijaitsevat Ahon maakunnallisesti arvokas pihakokonaisuus, Nurmiahon tasapainoinen pihapiiri 1930-50 -luvulta, Peltolan 1800- ja 1900-lukujen vaihteen pihapiiri sekä evankeliumiliikkeen rukoushuone vuodelta 1950. Hieman sivummalle sijoittuu Karstulalle tyypillinen, vinkkelipohjainen entinen kyläkoulu vuodelta 1903. Erityisesti Ahon neliömäisellä, yhtenäisellä, pihapiirillä on vahvaa rakennushistoriallista merkitystä. Pihapiirissä sijaitsevat 1850-luvulla rakennettu päärakennus, jossa on koristeelliset räystääslistat, päädyissä kissanpenkit ja yläosasta moniruutuiset ikkunat, kaksikerroksinen aittarivi ja riimallinen pariaitta-kärryliiteri 1800-luvulta sekä hieman sivummalla piikojen aitta 1800-luvulta sekä hirsinen navetta. Koko peltoalue on säilynyt avoimena, maataloutta harjoittavia tiloja on useita. Karjaa ei ole, maatalous painottuu viljelyyn. Kyläympäristö pihoineen on hoidettua ja elävää ympäristöä. Muutamat yksittäistalot ja sodan jälkeen syntyneet pientilat tosin ovat rapistumassa. Kylällä on aktiivisesti toimiva kylähdistys ja oma rukoushuone. Koulua tai kaupallisia palveluita ei ole. Löytänäjärven rannoilla on paljon kesämökkejä ja kylätien tuntumassa on leirikeskus.

Maisemakuva

Maisemakuva
hallitsee loivasti
kumpuileva
viljelymaisema ja
tasapainoinen
rakennuskanta. Teiden
varsilla ja
peltosaarekkeilla
kasvaa monilajista
rehevää puustoa
(pihlaja, leppä, koivu,
havupuut), joka
elävöittää maisemaa.
Aho-Vastingin
kyläympäristö on
elävää ja kauniisti
hoidettua
maaseutumaisemaa.
Maatalouden
jatkuminen on pitänyt
vanhan
kulttuurimaiseman
tuntua hienosti yllä.

Yhteenveto

Aktiivinen, maisemallisesti eheä kokonaisuus. Elävä kylä. Pitkät kulttuurivaikutukset, rakennuskanta hyvin hoidettua, pellot aktiivisessa käytössä, toimiva kyläyhdistys ja rukoushuone. Rakennuskanta on yhtenäistä, sopii maisemaan ja sijoittuu perinteisille vyöhykkeille. Hoidettua, kaunista maaseutumaisemaa.

Kiminki-Oikari (Karstula, Kyyjärvi)

Luonnonpiirteet

Kimingin ja Oikarin läpi kulkee jo 1700-luvulla tunnettu Savon tie (Sisä-Suomi - Pohjanmaa). Tie seuraa harjua. Pellot on raivattu harjun viljaville liepeille Oikarinjoen ja Kiminginjärven ympärille.

Kulttuuripiirteet

Vanhimpia tiloja, jotka on mainittu jo Hermelinin kartassa ovat Oikari, Möttönen ja Vertanen. 1960-luvulla rakennettiin valtatie 13 vanhan tien viereen. Oikarin kylä on raittimainen; maatilat sijoittuvat nauhamaisesti ja tiiviisti vanhan maantien molemmiin puolin. Rakennuskanta on pääasiallisesti 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta 1930-luvulle saakka rakentunutta. Pääosa tiloista on pientiloja, joukossa on myös muutamia mäkitupa-laismökkejä. Kimingissä on muutamia vanhoja maatiloja, sodan jälkeen syntyneitä tiloja ja uudempaa rakennuskantaa. Pientaloasutusta on tiiviimmin varsinkin kaupan ympäristössä. Maakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kohteita ovat koko Oikarin kylän raitti ja Kimingissä Äijälän, Kalmulehdon ja Päivölän tilat. Koko alue on säilynyt elävänä maatalouskäytössä. Karjatalous näkyy voimakkaasti maisemassa. Erityisesti Kiminginjärven ympäristössä on suuria karjoja. Pientilojakin tosin on varsinkin järven länsipuolella ja Oikarissa. Kimingin rakennuskanta on kerrostunut moni-ikäiseksi. Vanhimmat pihapiirit rakennuksineen ovat edelleen pääasiassa hyvässä kunnossa. Kimingin kylällä on selkeä keskus, jossa on pientalorakentamista, koulu, kauppa ja kylätalo. Perinnemaisemia on Vilelässä ja Kankaalassa. Oikarin kylänraitti kokonaisuudessaan on hieno kohde, jonka vanha rakennuskanta on hyvässä kunnossa, ympäristö hoidettua ja pellot viljelyssä.

Maisemakuva

Pellot ovat alavilla järveen tai jokeen viettävillä rannoilla. Maiseman taustalla on metsäinen harjuselänne, jota tie seurailee. Uuden tien rakentaminen vanhan viereen on hieman rikkonut kylärakennetta. Toisaalta vanhan kanssa samansuuntainen tie ei näy maisemassa kovin paljoa ja rauhoittaa kylätiet raskaalta liikenteeltä. Maatilat tilarakennuksineen hallitsevat maisemaa. Laitumilla on paljon karjaa. Tien varsilla ja pihossa kasvaa kaunista lehtipuustoa, joka elävöittää maisemaa ja sitoo uudemman rakennuskannan maisemaan. Oikarin kylän raitti on maisemallisesti oma kokonaisuutensa ja toiminnallisestikin Kyyjärven puolella. Rakennuskanta on vanhaa ja sijoittunut tiiviisti kylänraitin varrelle. Pellot ovat Oikarijoen varressa.

Yhteenveto

Aktiivinen, maisemallisesti eheä kokonaisuus. Elävä kylä. Pitkät kulttuurivaikutukset, rakennuskanta hoidettua, pellot käytössä, karjaa laitumilla, oma toimiva koulu, kylätalo ja kauppa. Uusi rakennuskanta sopii maisemaan ja sijoittuu perinteisille vyöhykkeille. Huomattavan paljon toiminnassa olevia maatiloja.

Kaunista ja hoidettua maaseutumaisemaa, myös perinnemaisemia. Paljon arvokasta rakennuskantaa.

Kangaskylä (Kinnula)

Luonnonpiirteet

Kylän läpi kulkee harjukso. Pellot ovat harjun viljavilla reunusmailla. Tie seuraa harjua, asutus on tien vieressä tai peltöjen keskellä. Harjun laella puusto on karua männikköä. Peltöjen reunoissa ja pihdoilla on rehevää lehtipuustoa.

Kulttuuripiirteet:

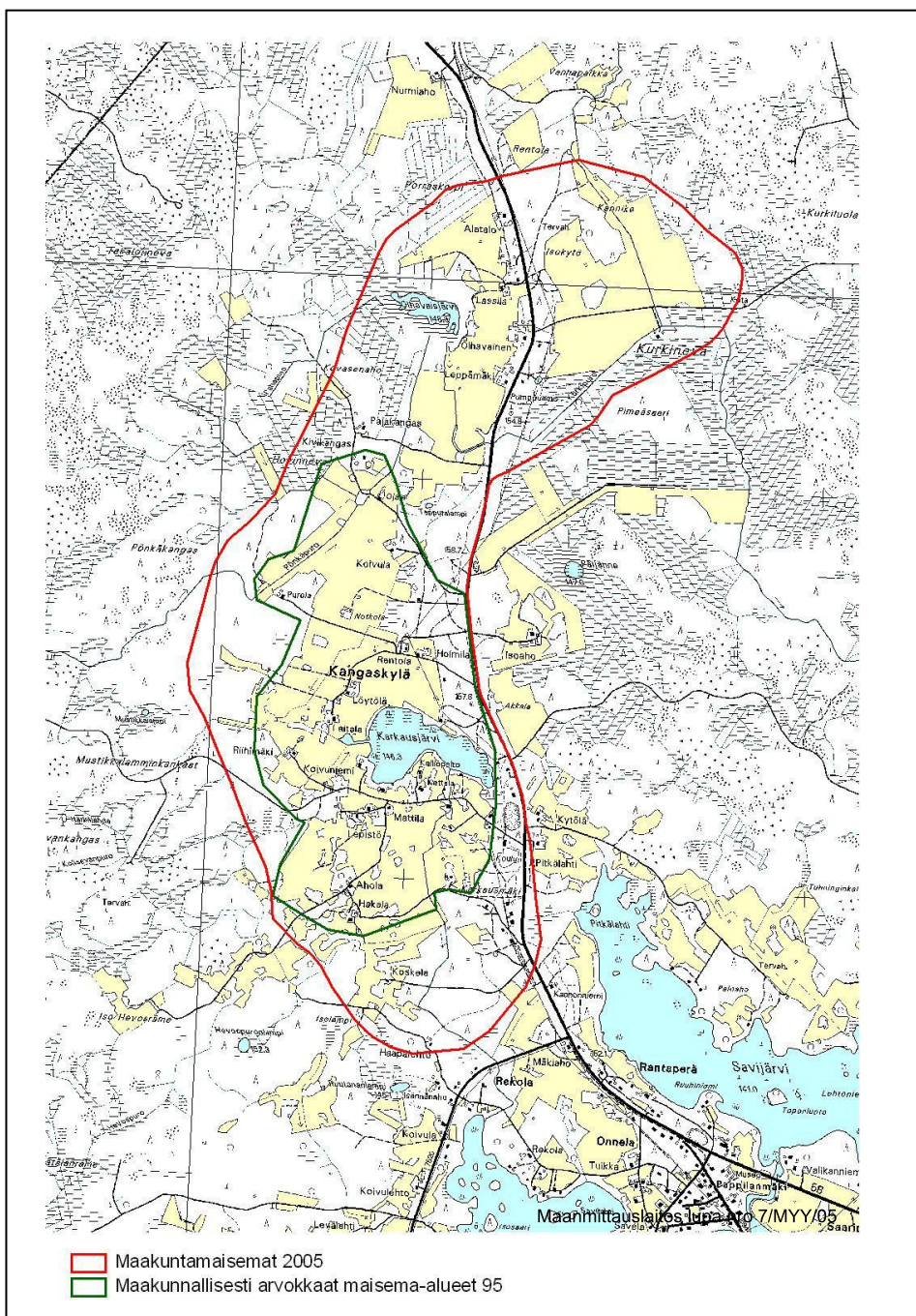
Asutus on syntynyt sotien jälkeen. Lisäksi tien varressa on uudempaa pientaloasutusta. Maatalous painottuu karjatalouteen. Suurin osa rintamamiestiloista on säilynyt maatalouskäytössä. Kylällä on toimiva koulu, muut palvelut ovat aivan vieressä Kinnulan keskustassa.

Maisemakuva:

Karjatalous ja rintamamiestilat ovat hallitsevia maisemassa. Tie seurailee harjua, pelloilta aukeaa näkymiä pienille järville. Peltöjen kivikasat ja kiviset metsäsaarekkeet elävöittävät maisemakuvaa. Harjussa on pieniä hiekkakuoppia, mutta ne eivät juurikaan näy maisemassa.

Yhteenveto

Aktiivinen, maisemallisesti eheä kokonaisuus. Elävä kylä. Edustaa sodan jälkeen syntynyttä maa-seutuasutusta, rakennuskanta hoidettua, pellot aktiivisessa käytössä, karjaa laitumilla, oma toimiva koulu. Uusi rakennuskanta on sijoittunut tien viereen, tyyliiltään hieman vaihtelevaa, mutta ei riko maisemakuvaa.

Penttilänkylä (Kivijärvi)

Luonnonpiirteet

Penttilänkylä sijaitsee Kivijärven rannalla. Kylää rajaa lännessä niemen yli kulkeva harju, idässä Kotilahti ja metsäinen Kalaniemi. Hiekkapintainen kylätie seurailee harjua. Harjun länsipuolella kohoaa kivikkoinen Korkeanmäki.

Kulttuuripiirteet

Penttilä on pieni kylä. Aktiivituloja on vain pari (Kankaa ja Karikko) ja ne vastaavat koko alueen säilymisestä viljeltynä. Niiden lisäksi on muutamia asuinkäytössä olevia entisiä tilakeskuksia ja pientaloja sekä rannoilla loma-asutusta. Pellot ovat harjun ja järven välisellä alueella. Asutus on keskittynyt tien varrelle. Peltoalue on edelleen viljelyssä ja tiloilla on karjaa. Kankaan tilalla on myös perinnemaisemaa (rantalaidun). Osa maatiloista on siirtynyt asuinkäyttöön. Kesämökkejä on runsaasti erityisesti Korkeanmäkeä ympäröivillä rannoilla. Kylällä ei ole palveluita. Kivijärven keskusta on kuitenkin kohtuullisen matkan päässä. Kankaan pihapiirissä on vanhaa hyväkuntoista rakennuskantaa, muillakin tiloilla on vanhoja piharakennuksia. Muu rakennuskanta on syntynyt sotien jälkeen, pääasiassa ennen 70-lukua.

Maisemakuva

Maisemaa hallitsee harju. Rannat ovat melko suljetut. Peltojen reunoilla, peltosaarekkeissa, tien varressa ja rannoilla kasvaa kaunista lehtipuustoa. Rakennuskanta istuu maisemaan. Pihat ovat hoidettuja ja niiden kasvillisuus sopii maaseutuympäristöön. Harjun reunaa seuraavasta tiestä, tien

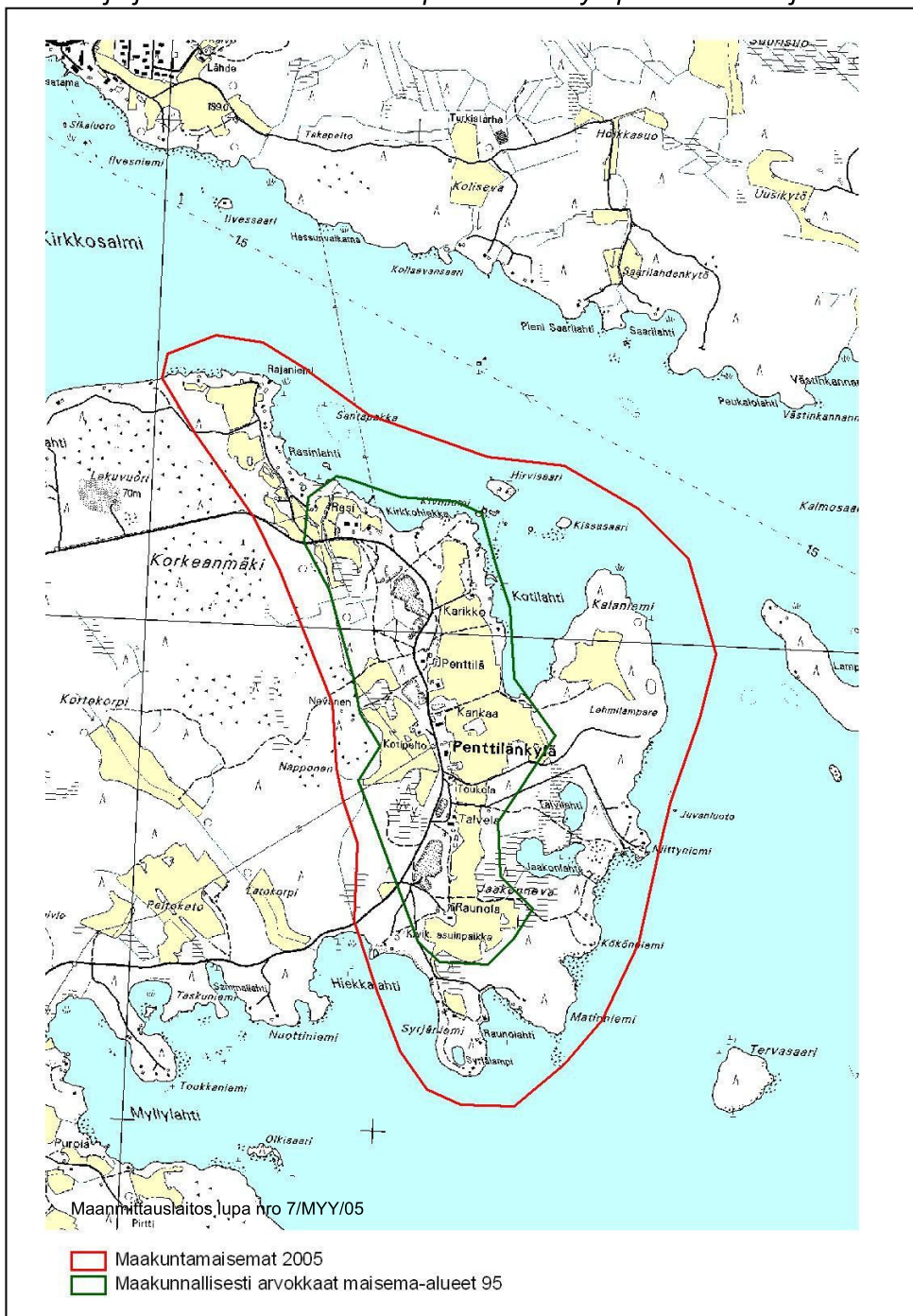
varren asutuksesta ja pienistä pelloista muodostuu kaunis pienkyläkokonaisuus. Harjun hiekkakuopat kylätien tuntumassa ovat näkyvä osa maisemaa. Toisaalta ne heikentävät maisemakuvaa, toisaalta maanotot ovat osa alueen maankäyttöä. Harjun latvapuusto on kuitenkin säilynyt.

Yhteenveto

Maisemallisesti eheä kokonaisuus. Kulttuurihistoria näkyy rakennuskannassa ja perinnemaisemissa. Rakennuskanta ja pihat ovat hyvin hoidettuja, pellot aktiivisessa käytössä, karjaa laitumilla.

Maataloutta harjoittaa enää pari tilaa, mikä tekee maisema-alueen herkäsi muutoksille.

Runsaasti kesäasukkaita, osaksi kesäasukkaiden ylläpitämä maisema.

Savio (Laukaa) Luonnonpiirteet

Savion vanha maanviljelyskylä sijaitsee Leppäveden ja Pyhtäänjärven välisellä kannaksella. Kylää rajaa koillispuolella Harjunkankaan harjuaalue (tehty paljon maa-ainesten ottoa). Harjunkankaan eteläpuolelle on huuhtoutunut hienojakoisempaa maa-aineista (silttiä), niinpä järvikannas levittäytyy Savion viljavana peltoaukeana. etelässä ja pohjoisessa peltoja rajaavat vesistöt. Idässä ja lännessä rajoina ovat metsäalueet. Viljavat, rantaan saakka laskevat pellot, ovat alueen tunnusmerkki. Peltomaisemaa elävöittävät muutamat pienet puu- ja metsäsaarekkeet.

Kulttuuripiirteet

Savio on pälkäneläisten entisiä erämaita. Vanhin kiinteä asutus ja pellot ovat 1500-luvulta. Kylän läpi kulkee vanha Vihtalahti-Metsolahti –maantie, jonka varrella ovat vanhat kantatilat Mattila, Jusila ja Harju, joilta löytyy vanhaa rakennuskantaa. Maantien varteen on keskittynyt myös uudemmaa pienasutusta. Kylän läpi kulkee mutkitellen vanha 1840-luvun kylätie, jonka varteen ja lähistölle asutus sijoittuu. Tien vartta reunustavat vanhat puut, joiden lomasta aukeaa näkymiä molemmiin puolin järvelle ja peltomaisemaan. Pieni kylä, jonka vanhat pihapiirit ja rakennukset ovat hienossa kunnossa. Uutta rakentamista ei ole juurikaan tullut edellisen inventoinnin jälkeen, lukuun ottamatta rannan kesämökkejä. Ylipäänsä rakennuskanta istuu hyvin ympäristöönsä, osittain rehevien pihojen ansiosta. Alueella ei ole karjaa, mutta hevosia on. Kylällä ei ole kauppaa. Toimiva koulu jää sivummalle.

Maisemakuva

Alue on tasaista hieman kumpuilevaa peltoa, jota loivamuotoiset metsämäet rajaavat. Tienvarren

vanhat männyt ovat tärkeä elementti maisemassa. Puiden välistä aukeaa näkymiä järville, pihapiireihin ja rypsipelloille. Suurin osa vesistönäkymistä on Savionlahden puolelle, Metsolahden rannat ovat suljetummat. Alueen maisema muodostaa kauniin kokonaisuuden, joka painottuu vanhaan rakentamiseen ja moderniin maatalouteen. Reunavyöhykkeissä ja rajaavissa metsissä ei ole tehty suuria hakkuita.

Yhteenveto

Maatalouden jatkuminen ja sen uudet muodot ovat pitäneet kylän elävänä. Yleiskuva maisemasta on hoidettu. Vanhat rakennukset ja puusto ovat merkittävä osa maisemaa.

Hoitosuosituksena voi antaa Leppäveden puoleisen rantavyöhykkeen harkitun avaamisen. Pihapiireissä olisi myös hyvä käyttää pääasiassa perinteisempää kasvillisuutta. Esimerkiksi pitkät salava-aidanteet pistävät maisemassa silmään.

Vatia (Laukaa, Äänekoski)

Luonnonpiirteet

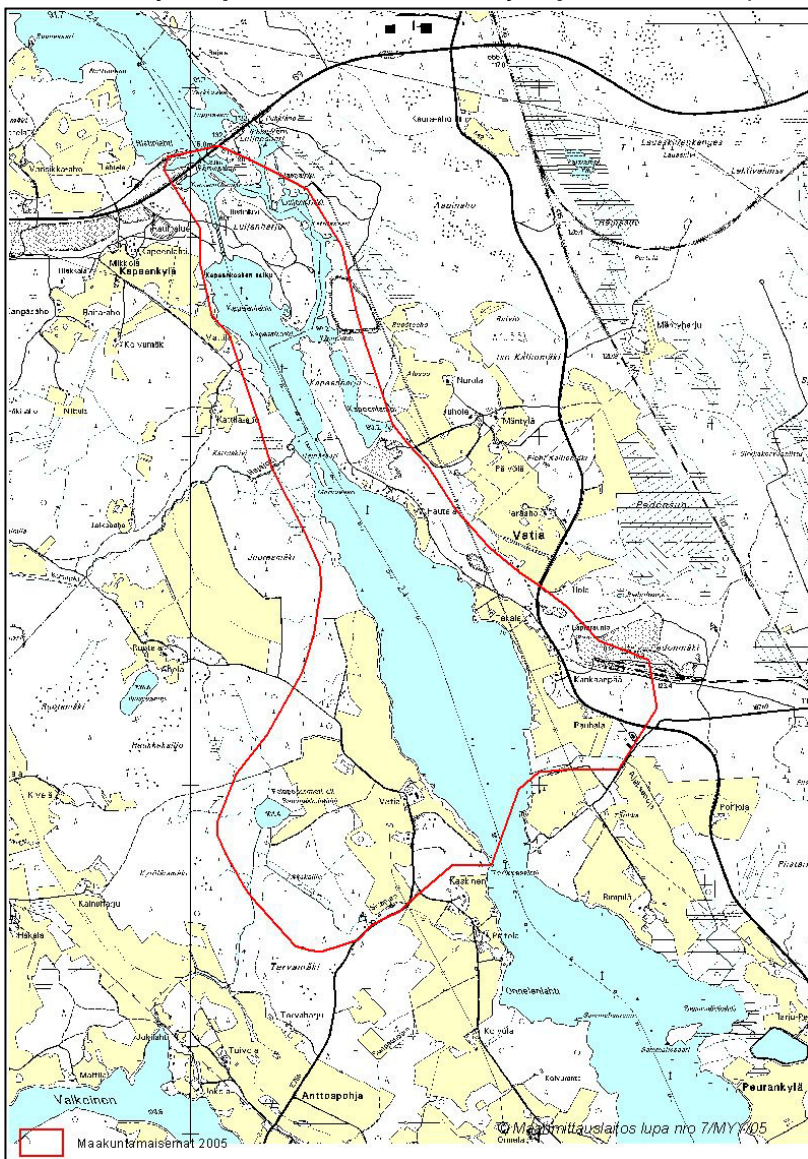
Pitkänomainen Vatianjärvi jakaa maisema-alueen kahteen osaan. Järven länsipuolella ovat Vatian kartanon laajat rantaan ulottuvat viljelykset. Maisemaa hallitsee kartanomiljöö tehoviljeltyine peltoineen ja hoidettuine pihoineen. Itäpuolella ovat Kapeenharjun rajaamat riekaleisemmat rantapellot. Maanotot ovat muuttaneet harjun muotoa. Itäpuolen rakennuskannassa on paljon vanhoja pientaloja, jotka ovat olleet uittomiesten mökkejä. Vesiltä tarkasteltuna järven eri puolet hahmottaa kokonaisuudeksi.

Kulttuuripiirteet

Vatian 1700-luvulla rakennettu sotatie kulkee kylän läpi seuraillen Kapeenharjun sivua. Tie on osa vanhaa Savo-Pohjanmaa –tietä. Pienet tilat ja uittomiesten mökit ovat tien tuntumassa. Vatianjärven länsirannalla on Vatian kartano ja pari pienempää tilaa, joiden viljelyaukea ulottuu rantaan asti. Vatianjärvi on ollut asutuksen yhdistävä tekijä. Pellot ovat edelleen viljelyssä molemmin puolin Vatianjärveä. Karjaa ei ole. Kapeenharjun ympäristön punamullatut pienet mökit ovat hyvin hoidettuja. Suurin osa niistä on loma-asuntolina. Joukossa on muutamia uusia rakennuksia (lähinnä kesämökkejä), jotka paria poikkeusta lukuun ottamatta noudattavat perinteistä tyyliä ja mittakaavaa. Vatian kartanon maat ovat tehokkaassa viljelyssä ja alue on luonteeltaan yksityinen. Kapeenharjun puolella pellot ovat pienemmät ja viljelijöitä on useampi.

Maisemakuva

Maisemakuvan tärkeimmät tekijät ovat harjun puusto ja Vatian kartanon laajat pellot. Kapeenharju hallitsee järven itärantaa. Maisema on hyvin omaleimaista: harjumetsän rajassa kulkeva kapea hiekkainen tie ja pienet punaiset mökit tiheästi sen varressa. Rannan peltoaukeilta avautuu avoimia näkymiä järven puolelta toiselle. Rannassa on siellä täällä puu- ja pensasryhmiä ja suuria mäntyjä. Vatian kartanon puolella peltoja rajaavat ehjät metsäiset mäet. Kartano hallitsee peltoaukeansa näkymiä ja on maamerkinä myös järven toiselle puolelle.

Yhteenveto

Edellisessä inventoinnissa uhkatekijöiksi määritetyt Kapeenharjun maa-ainesten otto ja metsän käsittely: Suurimmat hiekkakuopat ovat harjun eteläpäässä, pienempiä on siellä täällä koko harjun matkalla. Varsinkin Vatian kartanon puolelta katsottaessa kuopat näkyvät arpeina kaukomaisemassa. Laajoja hakkuita harjulla ei sen sijaan ole tehty. Vatian kartanon alueella tuskin on pelkoa viljelyn loppumisesta lähiaikoina. Kapeenharjun puolellakin pellot olivat edelleen aktiivisessa käytössä. Suurin riski maisemalle on, että pienviljelijät lopettavat toimintansa ja harjun ympäristö muuttuu pelkäksi kesämökkialueeksi. Pienessä mittakaavassa kesämökkirakentaminen on helppo sovittaa maisemaan, jossa vanhastaankin on paljon pieniä uittolaismökkejä (kunhan perinteinen rakennustyyli ja harjupuusto säilyvät). Kapeenharjusta ei tulisi enää ottaa maata ja vanhojen kuoppia kannattaisi mahdollisuuksien mukaan maisemoida. Rantoja on hyvä hoitaa niin, ettei puusto kasva liian yhtenäiseksi, nykyiset puuryhmät ovat kauniita ja jättävät tilaa näkymille.

Saarikas (Sumiainen, Konnevesi)

Luonnonpiirteet

Saarikkaan kylä on noin kolme kilometriä pitkä, laajahko viljelyalue. Alueella on kolme pientä järveä, Pieni-Saarikas, Saarikas ja Ala-Tankonen. Metsäsaarekkeiden ja puustoisten tilusrajojen vuoksi maisemakokonaisuus on hajanainen. Saarikkaan itäosan ja Ala-Tankosen alueet ovat tehokkaasti viljeltyjä. Pelloilla laiduntaa karjaa ja maisemaa elävöittävät laitumet. Muutamilla tiloilla on edustavia pääärakennuksia ja vanhoja aittoja sekä talousrakennuksia.

Kulttuuripiirteet

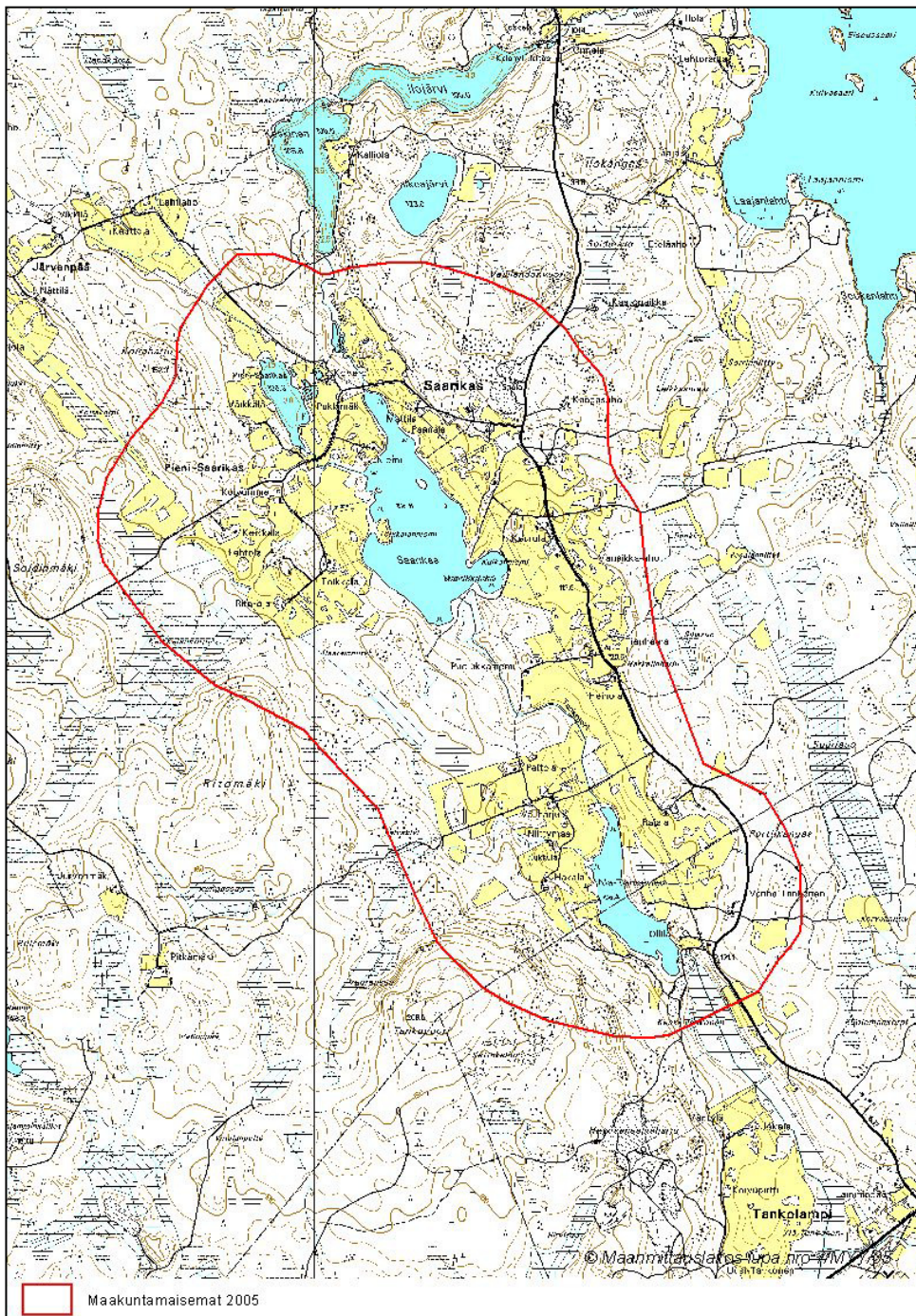
Karjatalous ja viljely ovat leimaa-antavia. Kylässä on paljon aktiivituloja. Monipuolisia laitumia, myös ranta- ja metsälaitumia. Erityisen paljon perinnemaisemia on järven länsipuolella Pieni-Saarikkaassa. Melko monenlaista rakentamista, vanha ei hallitse. Ympäristö on hoidettua; maisema ei ole yhtä suljettua kuin edellisen inventoinnin aikaan. Piholla näkyy paljon maatalouskoneita yms. elinkeinon liittyvää, ei niinkään hoidettua puutarhamaista pihaa.

Maisemakuva

Peltojen kivi- ja puuryhmät, joita karja laiduntaa, elävöittävät maisemaa hienosti. Pitkät näkymät eivät ole tyypillisiä vaihtelevan puuston ja maiseman muotojen vuoksi. Järvelle aukeaa kuitenkin avoimia näkymiä.

Yhteenveto

Saarikas edustaa elävää karjatalousmaisemaa. Huomionarvoista on perinnemaisemien runsaus ja peltojen hienot kivisaarekkeet. Rakennuskanta on sen sijaan melko sekalaista. Maisemanhoitoon tuntuu löytyvän mielenkiintoa. Kylällä ei ole omia palveluita, Sumiaisten kirkonkylälle on muutaman kilometrin matka.

2.7 Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet- Alueluettelo

Maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ovat m+ ja m –alueet.

■ Arvoluokka noussut ed. inventoinnista
■ Arvoluokka laskenut ed. inventoinnista

	arvo 1995	arvo 2005
Hankasalmi		
Kovalanmäki	m	m
Hankamäki	m	m
Joutsa		
Pappinen	m-	m
Jyväskylän mlk		
Oravasaari	m-	m-
Kuukanpää	m+	m+
Puuppola	m	m
Jämsä		
Hopsu	m	m
Alhojärvi	m+	m+
Juokslahti	m+	m+
Jämsänjoki	m	m
Jämsänkoski		
Haavisto	m	m
Valkealuomi-Hirvelä	m	m-
Kannonkoski		
Piispala	m-	p
Karstula		
Pääjärvenmäki	m-	m-
Kiminki-Oikari	m-	m
Aho-Vastinki	m-	m
Luksanjärvi	m	m
Keuruu		
Riiho-Moijaskylä	m+	m+
Manniskylä-Hoskari	m	m
Kinnula		
Muhola	m	m
Urpila	m	m
Kangaskylä	m-	m
Hiilinki	m-	p
Kivijärvi		
Lahdenperä	m	m
Penttilänkylä	m-	m
Hoikanperä	m-	p
Konnevesi		
Rossinkylä	m+	m+
Istunmäki	m-	p
Aholankylä-Neituri	m-	m-

Korpilahti

Oittila	m	m
Särkijoki	m	m
Maatianjärvi	m+	m+

Kuhmoinen

Ruolahti	m	m
Kissakulma	m	m

Kyyjärvi

Saunakylä	m	m-
Pölkki	m	m

Laukaa

Lankamaa	m	m
Leppävesi	m	m
Savio	m-	m
Vatia	m-	m

Leivonmäki

Rutalahti	m-	p
-----------	----	---

Luhanka

Rekola	m	m
Tammijärvi	m	m

Multia

Kopolankylä	m	m
Tarhapää	m	m

Muurame

Saarenkylä	m	m
------------	---	---

Petäjävesi

Kirkonseutu	m	m-
Piesalankylä	m	m

Pihtipudas

Halmeniemi-Untisperä	m	m-
Elämäjärvi	m-	m-
Kojola	m-	p

Pylkönmäki

Pääjärvi-Hokkalanmäki	m	m
Pajumäki	m	m

Saarijärvi

Pajupuro	m	m
Rahkola	m+	m+
Tarvaala	m	m-
Länsi-Kalmari	m	m
Lannevesi-Laiha	m-	m-
Kolkanlahti-Lintupohja	m	m-

Sumiainen

Saarikas	m-	m
----------	----	---

Toivakka

Huikko	m-	p
--------	----	---

Uurainen (2004)

Kyynämöinen	m	m
Kirkonseutu-Kuukka	m-	p+

Viitasaari

Pasala	m+	m+
Toulat	m	m
Kymönkoski	m-	m-

Äänekoski (2004)

Honkola	m	m
Koivistonkylä	m	m
Liimattala	m	m
Suojoki-Hietama	m-	p+

3. Maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat

3.1 Taustaa

Perinnemaisemat voidaan jakaa kahteen pääryhmään: rakennettuihin perinnemaisemiin ja perinnebiotooppeihin. Edustavat kohteet ovat näiden kahden tyypin yhdistelmiä.

Rakennettuun perinnemaisemaan kuuluvat historialliset rakennukset ja rakennelmat lähiympäristöineen. Perinnebiotoopit ovat kulttuurivaikutteisia, pääosin niitto- ja laiduntalouden muovaamia luontotyyppejä, kuten niittyjä, hakamaita, metsälaitumia ja kaskimetsiä. Niille on kehittynyt omaleimainen kasvi- ja eläinlajisto, kun karjalle on hankittu ravintoa niittämällä ja laiduntamalla. Maatalouden suurten muutosten myötä perinnebiotooppien määrä on vähentynyt rajusti 2000-luvulle tultaessa. Kukkakedot ja mansikkapaikat ovat katoamassa perinteisten maankäyttötapojen hiipuessä. Perinnebiotoopeille sopeutunut eliölajisto on taantunut ja monet ennen hyvin tavallisetkin lajit ovat uhanalaistuneet.

Perinnebiotooppien biologinen merkitys on erittäin suuri. Ne ovat lajirikkaimpia luontotyyppejämme. Neliömetrin alalla voi Keski-Suomen oloissa esiintyä yli 30 putkilokasvilajia. Runsaslajinen putkilokasvilajisto ylläpitää myös monimuotoisen hyönteislajiston.

Noin kolmasosa uhanalaisista lajeistamme elää perinnebiotoopeilla. Uhanalaisesta lajistosta löytyy runsaasti niin putkilokasvi- kuin hyönteislajejakin. Perinnebiotoopeilla elävät kasvilajit vaativat jatkuvaa kasvimassan poistoa, josta syntyvät niille otolliset elinolosuhteet; valoisuus, lämpö ja vähäravinteisuus. Myös hyönteislajisto hyötyy valosta ja lämmöstä, mutta vaatii elääkseen usein tietyn niityllä kasvavan kasvin. Hyönteisille tärkeä tekijä on myös kasvimassan poistosta johtuva paljas maanpinta. Puoliavoimilla ympäristöillä viihtyvät myös useat lintulajit kuten uhanalainen koivuhakojen ja -metsälaidunten asukas valkoselkätikka.

Ennen joka talon pihapiiristä aukesivat laidunmaat, jotka jatkuivat syvälle metsiin. Näihin päiviin säilyneet perinnebiotoopit kertovat maankäyttömuotojen erilaisuudesta eri puolilla Suomea. Keski-Suomen hakamaat ja metsälaitumet eroavat suuresti esimerkiksi Ahvenanmaan lehdesniityistä. Kumpikin perinnebiotooppityyppi kertoo paikallisten asukkaiden elämäntavoista ja niiden vaikutuksista ympäristöömme.

Perinnebiotoopit jakautuvat kasvillisuutensa mukaan luontotyypppeihin ja niiden alatyyppeihin. Päätyyppejä ovat niityt, hakamaat, metsälaitumet ja lehdesniityt. Esimerkiksi hakamaat voidaan jakaa vallitsevan puulajinsa mukaan alatyyppeihin mäntyhakoihin, sekahakoihin jne. ja niityt mm. maaperän kosteusolojen tai vallitsevan kasvillisuuden perusteella tuoreisiin ja kuiviin niittyihin.

Kaikille perinnebiotoopeille on tunnusomaista pitkäjänteisen niiton ja laiduntamisen seurauksena syntyneen puoliavoimuuden tai avoimuuden lisäksi kasvillisuuden mataluus sekä monilajisuus. Hyviä tunnuspiirteitä ovat myös kivisyys, katajaisuus ja alas asti vahvaoksaiset puut. Maisemassa nämä luontotyytit erottuvat väljinä, "siisteinä" yksityiskohtina. Usein perinnebiotooppiin liittyy historiallisesti arvokkaita rakennuksia ja rakenteita eli rakennettua perinnemaisemaa. Perinnebiotooppien ominaispiirteet taantuvat, jos niiden hoito ts. niitto tai laidunnus lakkaa.

3.2 Perinnemaisemainventoinnit

Keski-Suomen perinnemaisemat inventoitiin 1990-luvulla osana valtakunnallista perinnemaisemaprojektia. Tuolloin maakunnastamme löytyi yhteensä 192 perinnemaisemaa. Kar-

toituksen tulokset on julkaistu teoksessa Kivelä, R. 2000: Keski-Suomen perinnemaisemat. Julkaisu sisältää arvokkaimpien kohteiden kuvaukset karttoineen. Alkuperäiset inventointikaavakkeet löytyvät Keski-Suomen ympäristökeskuksesta. Kuoreveden ja Jämsän yhdistettyä vuoden 2001 alussa saimme 5 perinnemaisemakohdetta lisää Keski-Suomeen. Kuoreveden kohteiden kuvaukset löytyvät teoksesta Liedenpohja-Ruuhijärvi ym.1999: Pirkanmaan perinnemaisemat. Alkuperäiset inventointikaavakkeet löytyvät Keski-Suomen ympäristökeskuksesta.

Vuosina 2004-2005 perinnemaisemia täydennysinventoitiin maakuntakaavaa varten. Samalla toteutettiin myös maakunnallisesti arvokkaiden perinnebiotooppien päivitysinventointi, jossa niiden arvoluokkaa arvioitiin uudelleen 10 vuoden aikana tapahtuneiden muutosten valossa. Luvuissa 3.4–3.6 esitetään vuosien 2004–2005 inventointien tulokset ja uusi maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden luettelo. Valtakunnallisesti arvokkaiden kohteiden oletettiin säilyneen ainakin maakunnallisella tasolla, joten kohteita ei inventoitu, vaan ne merkitään maakuntakaavaan suoraan.

Inventoinneissa käytettiin 1990-luvulla laadittua kaavaketta (liite 2). Tämän kartoituksen kohteiden kuvaukset ja inventoinneissa täytetyt kaavakkeet löytyvät Keski-Suomen ympäristökeskuksesta. Inventoinnit teki biologi Maija Mussaari apunaan biologian ylioppilaat, harjoittelija Ilona Yliniemi (2004) ja harjoittelija Kaisa Raatikainen (2005).

3.3 Arvottamiskriteerit

1990-luvulla inventointien tukena ja arvotuksen perusteena käytettiin julkaisua Pykälä ym. 1994: Perinnemaisemien inventointiohje. Julkaisusta löytyvät perinnebiotooppien arvoluokkien kuvaukset sekä kriteerit arvoluokan määrittämiseksi. Perinnebiotoopit jakautuvat seitsemään arvoluokkaan edustavuutensa perusteella; paikallisesti arvokkaisiin (P-, P, P+), maakunnallisesti arvokkaisiin (M-, M, M+) sekä valtakunnallisesti arvokkaisiin (V). 1990-luvun inventoinneissa maakunnallisesti arvokkaita kohteita löytyi Keski-Suomesta yhteensä 29 kappaletta, jotka jakautuivat seuraavasti;

M+	2 kpl
M	8 kpl
M-	19 kpl
Maakunnalliset kohteet yhteensä	29 kpl

Vuoden 2005 päivitysinventoinneissa käytettiin samoja kriteerejä kuin 1990-luvulla. Lisäksi kohteet saivat lisäarvoa myöhemmin esiin nousseista perinnebiotoopin arvoon vaikuttavista tekijöistä Keski-Suomessa.

3.3.1 Kriteerit perinnemaiseman inventointiohjeen mukaan

Perinnemaisemien inventointiohjeen mukaan maakunnallisesti arvokas perinnemaisema on seuraavanlainen:

- tyypillinen perinnekasvillisuus ja monipuolinen lajisto
- maankäyttö
 - perinteinen tai perinteisen kaltainen
 - osaa on voitu lannoittaa tai voi olla ollut peltona
 - maankäyttö voi olla lakannut tai kohde muuttunut esimerkiksi huonon hoidon
 - seurauksena, kunhan kasvillisuus on pysynyt pääosin monipuolisena ja edustavana, TAI kohteella esiintyy merkittävästi uhanalaisia lajeja TAI perinnebiotooppi-tyyppi on harvinainen TAI maisemallisesti arvokas ja kohteella on niittytalouteen liittyviä rakennuksia.

Inventointiohjeesta löytyy lista edellä mainittuihin tekijöihin liittyen, joiden avulla kohde voidaan pisteyttää.

3.3.2 Muut kriteerit

Edellä esiteltyjen kriteerien lisäksi erityistä painoarvoa saivat harvinaiset kasvillisuustyypit, harvinainen maankäyttömuoto, alueelliset vastuutyypit sekä EU:n luontodirektiivin liitteessä I mainitut luontotyypit:

- harvinaiset kasvillisuustyypit (Vainio ym. 2001): lehdesniitty, nummi, kalkkialueiden perinnebiotoopit, kedot, pienruohoniitty, edustavat tuoreet ja kuivat tulvaniitty, suolamaat kaskiahot, joen- ja järvenrantaniitty ja tammihaat
- harvinainen maankäyttömuoto: niittoniitty, kulotettu laidunniitty sekä paise- ja valuntaniityt.

Suomella on kansainvälinen vastuu tiettyjen pohjoisten perinnebiotooppien säilyttämisestä yhdessä lähimpien naapurimaidensa kanssa. Näitä tyyppejä ovat

- pohjoiset tulvaniitty ja suoniitty,
- Itämeren merenranta- ja lehdesniitty
- kalkkivaikutteiset kalliokedot ja muut runsaslajiset tuoreet ja kuivat niityt, joista viimeinen koskee Keski-Suomea.

Oma erityisvastuu Suomella on kaskimaille syntyneiden hakojen ja metsälaidunten säilyttämisestä. Lisäksi alueellinen vastuutyyppi vaikutti arvoluokkaa kasvattavasti. Perinnemaisemien hoitotyöryhmä asetti Keski-Suomen vastuulle hakamaat ja metsälaitumet. Esimerkiksi edustavat koivuhakamaat ovat suuresti harvinaistuneet, mutta Keski-Suomessa niitä vielä kuitenkin tavataan melko runsaasti.

EU:n luontodirektiivin liitteessä I mainitaan 17 perinnebiotooppityyppiä, joista erityisen tärkeiksi luokitellaan yhdeksän tyyppiä (tummennettu):

-merenrantaniitty

-kuivat nummet

-kuivat niityt ja pensaikot kalkkipitoisella alustalla (**tärkeät orkidea-alueet**)

-runsaslajiset jäkkiniitty

-runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt

-alvarit ja kalkkivaikutteiset kalliokedot

-siniheinäniitty

-kosteat suurruohoniitty

-tulvaniitty

-alavat niitetyt niityt

-vuoristojen niitetyt niityt

-lehdes- ja vesaniitty

-hakamaat ja kaskilaitumet.

Erityisen tärkeitä luontotyyppejä Keski-Suomessa ovat:

- hakamaat, kaskimetsät ja metsälaitumet
- runsaslajiset jäkkiniitty sekä runsaslajiset kuivat (kedot) ja tuoreet niityt (sisältävät pienruohoniitty)
- niittoniitty.

3.4 Uudet maakunnallisesti arvokkaat kohteet

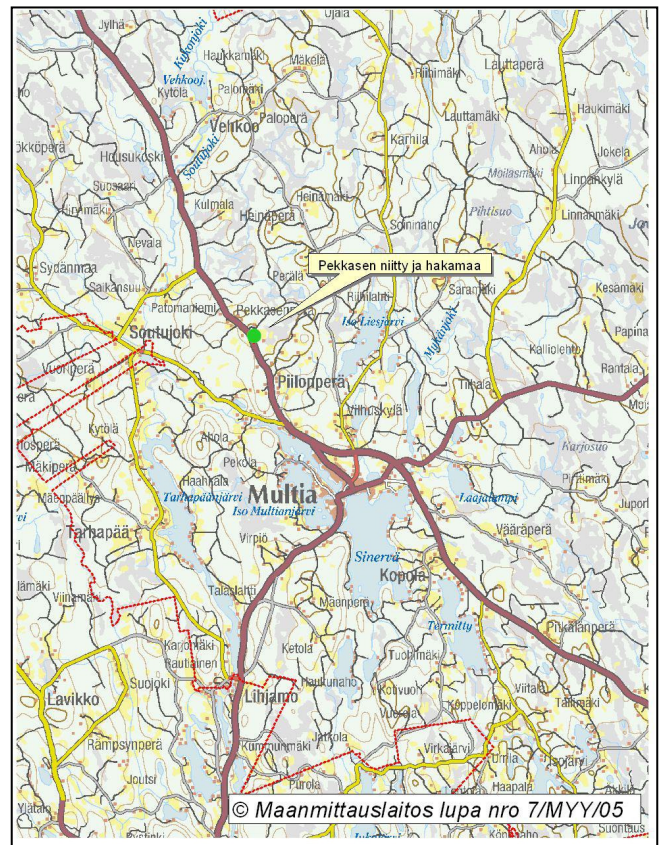
Vuoden 2004 ja 2005 täydennysinventoinneissa löytyi kolme uutta maakunnallisesti arvokasta perinnebiotooppia.

Pekkanen, Multia

M+

Pekkasen katajainen niitty ja siihen liittyvä pienialainen koivuhaka sijoittuvat 58 tien varrelle näkyvälle paikalle. Monien merkilläpanemaa perinnebiotooppia hallitsevat katajat, vanhat komeat pihlajat, mäen päällä seisova lato sekä hakamaalla järeät koivut. Kenttäkerros on matalakasvuista nurmirölliävaltaista, parhaalta osaltaan tuoretta kauniisti kukkivaa pienruohoniittyä ja kuivaa heinäniittyä. Tiellä kulkijan silmään osuu katajien ja vanhojen puiden lisäksi runsaasti kukkiva päivänkakkara. Koivuhaka kasvaa vanhaa koivua ja melko tiheästi nuorta kuusta. Niityn parhain osa sijoittuu länsilaidalle, jossa kataja on runsainta ja kenttäkerroksessa vallitsevat pienruohoisen ja kuivan niityn lajit. Siellä kasvavat runsaina useat huomionarvoiset lajit. Joukossa on myös valtakunnallisesti silmälläpidettävä ketonoidanlukkko.

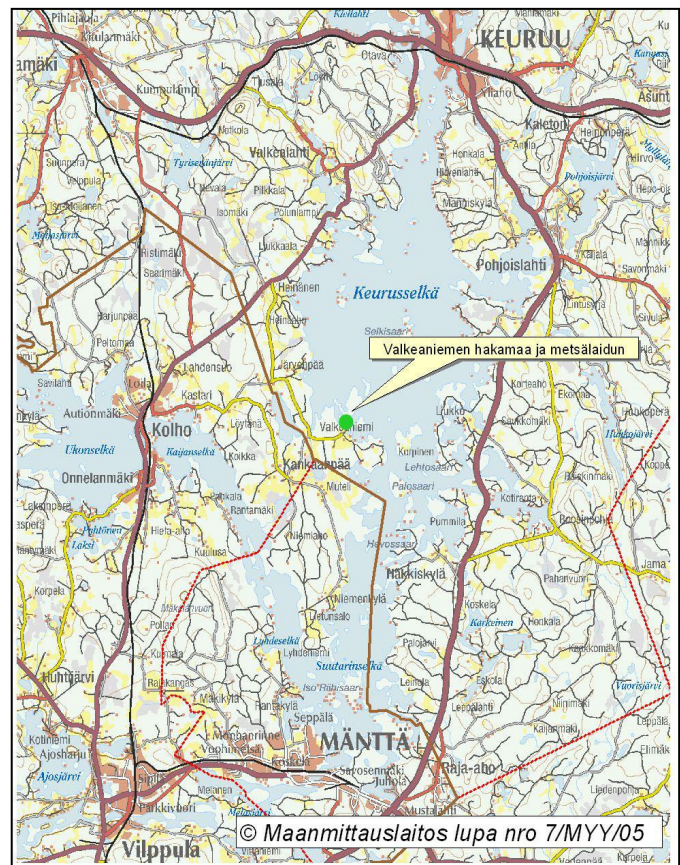
Arvoon vaikuttavat tekijät; luontotyyppi (tuore pienruohoniitty, keto), maankäytön historia, laidunjatkumo, huomionarvoiset lajit, valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit, alueellisesti uhanalaiset lajit, maisemallinen arvo, lahoppuusto, katajan runsaus.

Valkeaniemi, Keuruu;

M

Valkeaniemen hakamaa ja metsälaidun ovat järven ja kosteikon ympäröimä upea kokonaisuus, jota on "laidunnettu aina", aikaisemmin koko niemi oli laidunnuksessa. Ne sijoittuvat asumattomaan niemeen joka yhdistyy mantereeseen kapealla maakaistaleella. Tällä kannaksella on pienialainen peltosaareke (koivuhakaa), jolla seisoo pieni lato. Puustoa on koko metsälaidunalueella, mutta sen tiheys vaihtelee ja väleissä on harvapuustoisempia, valoisia niittymäisiä alueita, joilla niityille tyypilliset lajit esiintyvät runsaina. Länsiosastaan laidun on mäntyvaltainen metsälaidun, itä- ja eteläosat ovat koivuvaltaiset. Puuston rakenne on eri-ikäistä ja lahoppuuta löytyy. Maapohja vaihtelee kuivasta kankaasta suopainanteisiin (mutakuoppia). Kataja on runsasta lähes koko alalla ja muu pensaskerros lähes puuttuu. Laitumen keskellä on kaksi pienialaista niittyalueita

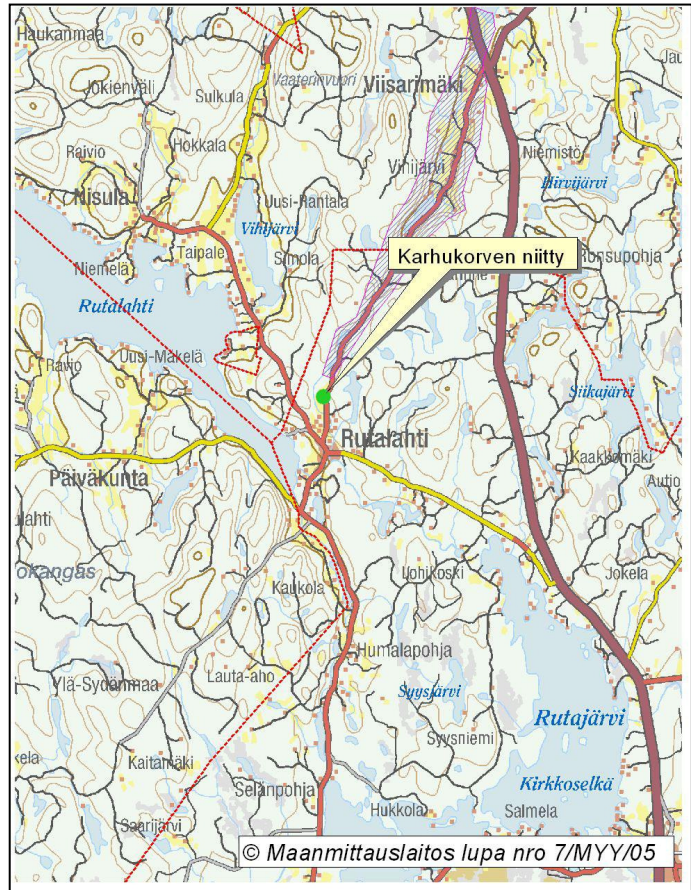

(vanhaa peltoa), pohjoisrannalla on saraluhia, muuten rantaniittyä ei esiinny.

Arvoon vaikuttavat tekijät; luontotyyppi (edustava hakamaa, metsälaidun), valtakunnallisesti silmälläpidettävä laji, huomionarvoiset lajit, edustava metsälaidun/hakarakenne, lahoppuu, käyttöhistoria, kokonaisuus, katajan runsaus. Kohde on hyvä esimerkki maakuntamme vastuutyypeistä hakamaista ja metsälaitumista.

Karhukorpi, Leivonmäki

M- Karhukorven niitty sijaitsee puolen kilometrin päässä Viisarinmäki-Rutalahden maakuntamaisemasta. Se pistää tiellä kulkijan silmään poikkeuksellisen värikäällä kukkaloistollaan. Vaikka alue on ollut kauan käyttämättä se ei ole kasvanut umpeen. Reunoilla kasvillisuus on kuitenkin korkeaa (maitohorsma, hietakastikka) ja keskellä aluetta seisova yksinäinen mäntyvanhus on siementänyt alleen runsaasti uusia taimia. Alueen pohjoislaidan punainen lautarakenteinen lato on tiheän nuoren haavikon peitossa. Niitty on hyvin omalaatuisensa. Sen historiasta ei löydy laidunnusta, mutta ilmeisesti se on ollut pitkään ja aina -82 luvulle asti heinämaana. Se koostuu epätyypillisistä tuoreesta ja kuivasta niitystä, siellä täällä on suuria kanervamättäitä. Osa alueesta on matalakasvuista tuoretta/kuivaa heinäniittyä, jonka valtalajeja ovat heinätähtimö, tuoksusimake, nurmirölli. Iso osa on valtalajeiltaan vaihtelevaa runsaskukkaista tuoretta niittyä, jolla kukkivat heinäkuussa runsaina mm puna-apila, ruusuruoho, päivänkakkara, hiirenvirna, huopakeltano, kissankello, särmäkuisma jne. Alueella on merkittävässä määrin myös ketoa, jonka valtalajit ovat huopakeltano ja paikoin karvaskallioinen, runsaita ovat myös pukinjuuri, ketokeltto, siänkärsämö ja valko-apila. Myös männyn ympärillä on ketomaista, maan pinta on osin paljas.

Arvoon vaikuttavat tekijät; luontotyyppi (pienuhoniitty, keto), huomionarvoiset lajit, Karhukorven niityn historiatieto on epämääräistä, joten sen perinnemaisemaluonteesta ei ole paljon tietoa. Alue on kuitenkin paahdeympäristöalueena merkittävä.

3.5 Arvoluokkien muutokset

3.5.1 Maakunnalliseen arvoluokkaan nousseet kohteet

Maakunnallisesti arvokkaiden perinnemaisemien päivitysinventoinnissa kaksi kohdetta nostettiin paikallisesti arvokkaiden luokasta maakunnallisesti arvokkaaksi. Neljän kohteen arvo laskettiin maakunnallisesti arvokkaasta paikalliseen luokkaan

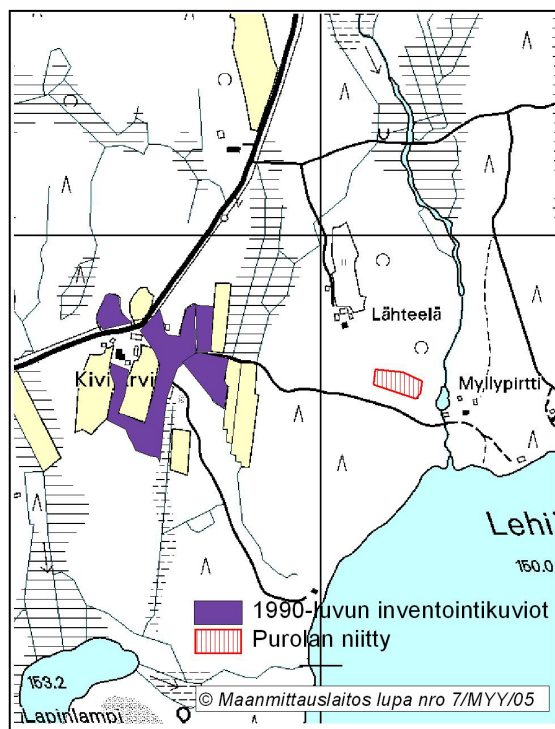
Kivijärvi, Leivonmäki

P

M

Kivijärven laidunten arvoa nostaa ensisijaisesti täydennysinventoinneissa löytynyt niitty-alue, Purolan niitty, laidunnetun metsän keskellä muutaman sadan metrin päässä tilakeskuksesta. Purolan niityn kasvillisuus on hyvin monipuolinen. Tyypiltään se on tuoretta pienruohoniittyä. Joukossa runsaasti niittyjen vaateliasta indikaattorilajistoa. Valtakunnallisesti silmälläpidettävä ketonoidanlukko kasvaa niityllä tyypillisellä tavalla sirotellusti suurella alalla. Kohteen yhteydessä laidunnetaan myös naapuritilan vanhaa laidunala, joka sekin on kasvillisuudeltaan monipuolinen. Niityltä löydettiin vuonna 2003 myös kaksi uhanalaista kovakuoriaislajia.

Kohteen kunto on kohentunut kymmenessä vuodessa. Tilalla noudatetaan asiantuntijoiden antamia neuvoja alueiden hoidon järjestämisessä.

Aiemmin inventoiduilta laitumilta löytyy myös runsaslajista jäkkiniittyä

Kohteen hoito on esimerkillistä ja niittyala kasvaa pikkuhiljaa metsiin päin.

Vaateri, Toivakka

P+

M-

Vaaterin niittyjen arvoa nostaa harvinaiset luontotyytit pienruohoniitty ja keto sekä harvinainen maakäyttömuoto ja uhanalainen laji. Niitty niitetään pääosin viikatteella, osalla laiduntavat lampaat. Kohteen hoito on esimerkillistä ja siinä noudatetaan asiantuntijoiden suosituksia.

Niityltä on löydetty vuonna 2003 uhanalainen niittyjen kovakuoriaislaji kelttopii-lopää (*Cryptocephalus aureolus*)

3.5.2 Maakunnallisesta arvoluokasta pudonneet kohteet

Maakunnallisesta arvoluokasta pudottaminen vaati vahvat perusteet. Pudotakseen maakunnallisesta luokasta kohteiden luonteen oli pitänyt muuttua rajusti. Kaikki alueet ovat kuitenkin säilyneet osittain ja säilyvät edelleen paikallisesti arvokkaiden luokassa.

Vanha-Kälä, Joutsa

M-

→

P

Alueet on suurelta osin muutettu pelloiksi. Ainoa jäljelle jäänyt alue on sekin poissa käytöstä, rehevöitymässä ja sitä käytetään tätänykyä lastausalueena.

Palvalahti, Kuhmoinen

M-

→

P

Jäänyt pois käytöstä, puistomainen alue.

Vanhatalo, Pihtipudas

M-

→

P

*Voimaperäisessä emolehmätalousskäytössä. Alue hyvin rehevöitynyt eikä alueellisesti uhanalaista lajia, vilukkoa (*Parnassia palustris*) löydetty enää. Laidunnettu metsä on hakattu.*

Annala, Uurainen

M

→

P

Koko alue kasvaa kuusta. Nuoria yksilöitä ja jo varttuneempaa sulkeutunutta kuusikkoa. Niitystä ei ole enää jäljellä kuin rippeitä alueen reunoilla.

3.6 Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat – Kohdeluettelo

KUNTA	NIMI	ARVO 1990-luvulla	ARVO 2005
JKL mlk	Hautala	M	M
JKL mlk	Rättäli	M-	M-
Joutsa	Mäenpää (Mäenperä)	M	M
Joutsa	Vähä-Puttola	M+	M
Kinnula	Hautala	M-	M-
Kinnula	Petäjästö	M-	M-
Korpilahti	Autioniemi	M-	M-
Korpilahti	Kirkonmäki	M-	M-
Korpilahti	Leustu	M-	M-
Korpilahti	Mattila	M-	M-
Korpilahti	Kääjinsalmi	M+	M+
Kuhmoinen	Konkari	M	M
Kuhmoinen	Hakki	M-	M-
Kuhmoinen	Huusko	M-	M-
Kuhmoinen	Liehu	M-	M-
Kuhmoinen	Luutsaari	M-	M-
Kuhmoinen	Nuuttila	M-	M+
Kyyjärvi	Korkea-aho	M-	M-
Multia	Lehtomäki	M-	M-
Muurame	Hettee	M	M-
Petäjävesi	Lampila	M	M
Pihtipudas	Lahnala	M	M-
Pihtipudas	Makkara	M-	M-
Viitasaari	Kulhanniemi	M	M-
Viitasaari	Kautia	M-	M-
Leivonmäki	Kivijärvi	P	M
Toivakka	Vaateri	P+	M-
Leivonmäki	Karhukorpi	UUSI KOHDE	M-
Multia	Pekkanen	UUSI KOHDE	M+
Keuruu	Valkeaniemi	UUSI KOHDE	M

Maakunnallisten kohteiden jakautuminen arvoluokkiin vuonna 2005

M-	20 kpl
M	7 kpl
M+	3 kpl
yhteensä	30 kpl

Lähteet

Anonyymi 2000; Perinnebiotooppien hoito Suomessa – perinnemaisemien hoitotyöryhmän mietintö. Ympäristöministeriö. Helsinki.

EU:n luontodirektiivin liite I.

Heikkilä, T. 2000. Suomalainen kulttuurimaisema. Helsinki. Tammi.

Horppila-Jämsä, L. ja Salminen, M.: Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet. Keski-Suomen liiton julkaisu B 61. 1996

Inha, I. K. 1900. Suomen maisemia.

Kivelä, R.:2000; Keski-Suomen perinnemaisemat, Alueelliset ympäristöjulkaisut, Nro 175. Keski-Suomen ympäristökeskus. Jyväskylä.

Liedenpohja- Ruuhijärvi, M., Kääntönen, L., Schultz, T., Krogerus, K., ja Palokoski, M.1999; Pirkanmaan perinnemaisemat, Alueelliset ympäristöjulkaisut 125. Pirkanmaan ympäristökeskus, Tampere.

Luostarinen, M. ja Yli-Viikari, A. (toim.). Maaseudun kulttuurimaisemat. Suomen ympäristökeskus ja Maatalouden tutkimuskeskus. Suomen ympäristö 87:64-70.

Maisema-aluetyöryhmän mietintö I. Maisemanhoito. Mietintö 66/1992. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Maisema-aluetyöryhmän mietintö II. Arvokkaat maisema-alueet. Mietintö 66/1992. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Pykälä, J. 1994; Perinnemaisemien inventointiohje, vesi- ja ympäristöhallituksen monistesarja Nro 559. Vesi ja ympäristöhallitus. Helsinki.

Pykälä, J. 2001; Perinteinen karjatalous luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä. Suomen ympäristö. Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Vainio, M., Kekäläinen, H., Alanen, A. ja Pykälä, J. 2001; Suomen perinnebiotoopit - perinnemaisemaprojektin valtakunnallinen loppuraportti. Suomen ympäristö. Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Älli, E. 1990. Valtakunnallisesti arvokkaat Keski-Suomen kulttuurimaisemakokonaisuudet. Keski-Suomen seutukaavaliitto. Julkaisu nro 30, sarja C. Jyväskylä.

1. ESITIEDOT *täytetään ennen maastoon lähtöä*

KOHDE / PERUSKARTTALEHTI ARVOLUOKKA V/M/P TARKOITUS / PROJEKTI PVM INVENTOIJJA			
1.1 MAISEMAMAAKUNTA (<i>Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys 2005</i>) Alueelliset erityispiirteet:			
1.2 HISTORIALLISET KARTAT Käytetty kartta-aineisto: Kartta-analyysin johtopäätökset / vertailukuvaus (asutus, tiestö, pellot):			
1.3 KAAVOITUSTILANNE ☐ YLEISKAAVA v. ☐ RANTAOSAYLEISKAAVA v. ☐ EI KAAVAA kaavamerkintä kaavamerkintä Lisätietoja kaavasta:			
1.4 ASUKASMÄÄRÄN KEHITYS (YHR)	v.1995	2000	2002
1.5 KOHTEEN KUVAUS			

1.6 TEEMAKARTAT JA KARTTALIITTEET

- ☐ historiallinen kartta silmämääräinen tulkinta (asutus, pellot, tiet) / kopio historiallisesta kartasta
- ☐ alueidenkäyttö (SLICES -99)
- ☐ rakennusten käyttötarkoitus (RHR 2002)
- ☐ rakennusten ikä (RHR 2002)
- ☐ kopio kaavasta
- ☐ maastotyökartta merkintöineen: NÄKYMÄT, YDINALUE, MAHDOLLINEN UUSI ALUERAJAUS, HÄIRIÖT, REUNAVYÖHYKKEET, OMAT KOMMENTIT

☐ synteesikartta kulttuuri- ja luonnonpiirteistä: korkeuskäyrät, pellot, vedet, nimistö, perinnemaisemat, rakennukset, muinaisjäännökset, maisema-alueen rajausta, suojelukohteet, maa-ainestenottoalueet, kallioesiintymät, pohjavedet, suot/soistumat, suojellut rakennukset/tilakeskukset, kartanot, pappilat, kirkot, hautausmaat, hautauspaikat, puurivit, yksittäispuut, erityistukikohteet, rakennusperinnönhoidon avustus kohteet

2. VERTAILU MAASTOSSA

2.1 MUUTOKSET EDELLISEEN INVENTOINTIIN VERRATTUNA

Edellinen inventointi: 1995 Keski-Suomen Liitto (Horppila-Jämsä, Salminen)

Edellisessä inventoinnissa määritetyt uhkatekijät ja niiden toteutuminen:

Luonnonpiirteet:

Kulttuuripiirteet:

Maisemakuva:

2.2 MUITA HAVAINTOJA JA KOMMENTTEJA

2.3 YHTEENVETO MAISEMAN NYKYTILASTA maiseman tila ja kehityssuunta, muutokset ja tulevaisuudennäkymät, mahdolliset hoitosuositukset

ARVOLUOKKA:

2.4 VALOKUVAT

kuva 1:

kuva 2:

kuva 3:

Inventoiija(t)

Päivämäärä

SIJAINTI

Alueen nimi

Aluetunnus

Lääni Länsi-Suomi

Kunta

Maisemamaakunta

Pinta-ala

Rekisterikylä

Peruskarttalehti

UTM-ruutu

Yhtenäiskoordinaatit, ykp:yki

, akp:aki

Sijainnin kuvaus

Suojelualue

Kaavatilanne

MAANOMISTAJA(T)

Valtio

Kunta

Yksit. hlö

Muu

Nimi

Osoite

Puh

**Otettiin yhteyttä: kyllä
ei**

Omistajan mielipide

ARVO

Arvoluokka V M+ M M- P+ P P- Ei erityistä arvoa

Arvoon vaikuttavat tekijät

Kuuluu arvokkaalle maisema-alueelle: kyllä ei **Alueen nimi ja arvo**

PERINNEMAISEMATYYPIT

kalliokehto % **rantaniitty** % **lehdesniitty** % **metsälaidun** %

muu kehto % **muu niitty** % **haka** % **kaskimetsä** %

muu %, mikä **muu** %, mikä

NYKYINEN MAANKÄYTTÖ
la)

(tarkempi erittely osa-alueittain lomakkeen sisäsivuil-

Laidunnus

(vaihtoehtot 1-4 laidunnustavan mukaan)

Niitto, kuvaus

Metsätalous, kuvaus

Muu, kuvaus

YLEISKUVAUS

Luonne

Rajaus

Kallio- ja maaperä

Topografia ja kosteus

Osa-alueet

OSA-ALUEEN PUUSTO (yli 1,3 m) Ei puustoa Puuston kokonaispeittävyys %

**Puulajien runsaus Ku Mä Hko Rko Ha Hle Tle Pi Ra
Leh Ta Vaa Muut**

Latvuserrokset (pituusarvio, m): Ylispuusto Vallitseva latvuserros Alikasvos

**Alueellinen jakautuminen: Tasainen Ryhmittäin Keskittynyt joihinkin kohtiin
,
Sanallinen kuvaus:**

OSA-ALUEEN PENSASTO (yli 0,5 m) JA PUIDEN TAIMET (0,5 m-1,3 m)

Ei pensaita Ei taimia Pensaiden ja taimien kokonaispeittävyys %

Pensaiden runsaus lajeittain

**Alueellinen jakautuminen: Tasainen Ryhmittäin Keskittynyt joihinkin kohtiin
,
Sanallinen kuvaus:**

OSA-ALUEEN KASVILLISUUSTYYPIT (tyyppilyhenne, laajuus % alueesta/osa-alueesta, edustavuus/tyypillisuus)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

OSA-ALUEEN LAJISTO

Kasvillisuuden valtalajit kasvillisuustyypeittäin

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Huomionarvoiset lajit

Sienilajistoa

Eläinlajistoa

OSA-ALUEEN ENTINEN MAANKÄYTTÖ

Niitto

Laidunnus

Viljely/maanpinnan käsittely

Lannoitus/torjunta-aine

Hakkuu/lehdestys

Puuston istutus/kylvö

Muu

OSA-ALUEEN NYKYINEN MAANKÄYTTÖ							
Käyttöluokka:	1	2	3	4	5	6	7
Niitto							
Laidunnus ja laiduntavat eläimet							
Maanpinnan käsittely							
Lannoitus/torjunta-aine							
Hakkuu/lehdestys							
Puuston istutus/kylvö							
Muu							

VALTAKUNNALLISESTI JA MAAKUNNALLISESTI UHANALAISET LAJIT			
Laji	Ua luokka	Lkm/es.koko	Osa-alue/Vanha havainto/huomautus

RAKENNUKSET, RAKENTEET, KIIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET
--

MAISEMALLISET ARVOT
Merkittävät maisemakohteet

UHKATEKIJÄT

HOITOTARVE	Kiireellisyys	0	1	2	3
Suositeltavat hoitotavat					

TUTKIMUS JA DOKUMENTAATIO	
Aihe	Aineiston säilytyspaikka/tutkimuksen tekijä

OPETUS- JA VIRKISTYSKÄYTTÖ

LISÄTIETOJA	Liitteitä	kpl
--------------------	------------------	------------

16.5.1994 VYH/LSY/AA,JP; mod. 28.7.1995 RK